EUSKADIKO EMAKUME ETA GIZONEN GIZARTE ETA POLITIKAKO PARTAIDETZARI BURUZKO ZIFRAK

4. TOMOA

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde Autonomiaduna
Organismo Autónomo del

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

EUSKADIKO EMAKUME ETA GIZONEN GIZARTE ETA POLITIKAKO PARTAIDETZARI BURUZKO ZIFRAK

EMAKUNDE / EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA

Vitoria-Gasteiz 2005

IZENBURUA (Lan osoa):	"Euskadiko emakumeen eta gizonen egoerari buruzko zifrak"
IZENBURUA (4. Tomoa):	"Euskadiko emakume eta gizonen gizarte eta politikako partaidetzari buruzko zifrak"
EGILEA:	EMAKUNDE/Emakumearen Euskal Erakundea. Manuel Iradier, 36. 01005 Vitoria-Gasteiz
AUTOREAK:	Arantxa Elizondo Lopetegi, Eva Martínez Hernández, Ainhoa Novo Arbona, Itziar Casillas de León. Genero Azterlanen taldea. Euskal Herriko Unibertsitateko (EHU) Politika eta Administrazioa Zientzien Saila
IRUDI DISEINUA ETA MAKETAZIOA:	Ana Rincón
ILUSTRATZAILEA:	Iñigo Ordozgoiti
DATA:	2005eko maiatza
ALE-ZENBAKIA:	1.300
DESKRIBATZAILEAK (Lan osoa):	Emakumeen egoera, gazteak, helduak, adinekoak, partaidetza politikoa, datu estatistikoak
DESKRIBATZAILEAK (4. Tomoa):	Partaidetza politikoa, gizarteko partaidetza, berdintasunerako politikak, iritzi publikoa, datu estatistikoak
INPRIMAKETA:	Gráficas Santamaría. Bekolarra, 4. 01010 Vitoria-Gasteiz
ISBN (Lan osoa):	84-87595-04-9
ISBN (4. Tomoa):	84-87595-98-7
LEGE GORDAILUA:	VI-198/05

AURKIBIDEA

AURKEZPENA 7

1. SARRERA 11

2. HERRI BOTEREETAN HAUTETSIRIKO PERTSONAK 15
   2.1. Eusko Legebiltzarra 17
   2.2. Foru eta Udal Erakundeak 22
   2.3. Marko erkatua 30

3. HAUTESKUNDE-KANDIDATURAK 33
   3.1. Autonomi, Foru eta Udal Kandidaturak 35
   3.2. 2004ko Hauteskunde Orokorrak 43
   3.3. Europako Parlamenturako 2004ko hauteskundeak 51

4. HERRI ADMINISTRAZIOA 55
   4.1. Goi-karguak 57
   4.2. Herri Entitateak eta Erakundeak 63
   4.3. Erakunde-arteko Batzordeak 64

5. ALDERDI POLITIKOAK ETA SINDIKATUAK 67
   5.1. Alderdi Politikoak 69
   5.2. Sindikatuak 72

6. **ESKU-HARMEN PUBLIKOA** 73
   - 6.1. Legebiltzarreko ekimenak 75
   - 6.2. Berdintasun Planak 80
   - 6.3. Berdintasun Kontseiluak 83

7. **JARRERAK ETA JOKABIDE POLITIKOA** 87

8. **SEXUEN ARTEKO BERDINTASUNARI BURUZKO IRITZI PUBLIKOA** 97

AURKEZPENA

Otsailaren 18ko 4/2005 Legeak, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoak, honelaxe definitzen du aukera-desberdintasuna: emakumeek eta gizonek eskubide politikoak, zibilak, ekonomikoak, sozialak eta kulturalak, eta arauetan aitor lekizkiekeen gainerako oinarrizko eskubideak, aukera berdinekin baliatzea, boterea eta baliabide eta etekin ekonomikoak eta sozialak eskuratu eta kontrolatzea barne.

Halaber, emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko, gaur egun nazioarte-mailan egokienentzat jotako bi printzipio edo estrategia osagarriak definitzen ditu: genero-ikuspegiaren integrazioa eta ekintza positiboa. Printzipio horiek aplikatzeak ekarriko du emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrizan desberdinak modu sistematikoan kontsideratzea, eta, horretarako, politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horien plangintza-, egikaritze- eta ebaluazio-fase guztietan, ez-berdintasuna ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta jarduketa zehatzak txertatzea.

Aurrekoa lortzeko beharrezkoa da, besteak beste, sexukako estatistikak izatea. Izan ere, haien bidez zehatzago ezagutuko dira kolektibo bakoitzaren egoera, genero-harremanak eta berauek oraindik gure gizarte-ereduaren ezaugarri den eta sexuaren arabera hierarkizatutako gizarte-antolaketaren mantenimenduan eta eraikuntzan duten papera.

Datuak ere sentsibilizazio sozialerako baliabide indartsu dira errealitatearen eta gure inguru hurbilenean imajinatu edo antzemandako egoeraren arteko distantzia eta aldea erakusten baitituzte. Pertzepzio hori hainbat diskurtso sozialetan adierazi eta desiratutako egoeratik hurbil dago, teorikoki behintzat. Datuek berdintasunaren espejismoa deritzona ezabatzen dute. Distantzia horren kontzientzia pertsonala eta soziala beharrezko elementuak dira botere publikoen ekintza positiborako politikak ezartzea onartzeko. Politikok, batzuetan, ondoen dagoen kolektiboak, kasu honetan gizonezkoek, eskubide eta aukeren murrizketatzat hartzen du, gizarte osoaren onuratzat baino. Desberdintasunen kontzientzia sozialak exijitu eta, aldi berean, ahalbi-

detzen du ekintza politikoa. Halaber, lortu nahi den ereduranzko jokabide pertsonalen eta sozialen aldaketa sustatzen du.

Emakundek 1991.urtean argitaratu zuen Euskal Autonomia Erkidegoko emakumeen egoerari buruzko lehenengo txostena. Harrezkero, urtero, datuak eguneratuz eta esku hartzeko sektore edo arloei buruzko informazioa sartuz joan da, administrazio publikoek emakumeen eta gizonen berdintasunerako neurrien garapenean eta konpromisoan izandako aurrerapenari esker. Horren isla dira orain arte Euskal Autonomia Erkidegoan egindako hiru ekintza positiboko planen urteko ebaluazioak eta ebaluazio globalak. Aurreko guztiak sexu-aldagaia estatistika-eragiketetan zein gure administrazioetako eskumeneko sailek eta atalek egindako ikerketetan sartzea ahalbidetu du.

Txostenak Eusko Legebiltzarrari aurkeztu eta hainbat komunikabideren bidez -hitzaldiak, artikuluak, web-orria, e.a.- zabaldu dira. Horietariko bat, paper-euskarridun argitalpena edo liburua, Euskadiko emakumeentzako ekintza positiboko plan bakoitzarekin batera erabili da. Orain, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea egitearekin eta onartzearekin batera, beste argitalpen hau aurkezten dugu hiritarrek Legearen beraren edukiak ulertzen eta botere publikoek benetan aplikatzen lagunduko duelakoan.

Txostena, nagusiki, ikuspegi kuantitatibo batetik egin da, eta bizitzaren etapak –gaztaroa, helduaroa, 3. adina- hartu ditu oinarrizko erreferentzia, kolektibo bakoitzaren egoera espezifikoak bereizteko eta aztertzeko. Txostenaren osagarri gisa, politika-arloan emakumeek duten parte-hartzeari buruzko analisi espezifiko bat dator. Ez ditu bete nahi arestian aipatutako Legeak planteatutako estatistikak hobetzeko eskakizun guztiak, eta, zentzu honetan, emakumeen eta gizonen desberdintasun-egoera ezagutzeko ekarpen garrantzitsutzat, baina partzialtzat hartu behar da. Izan ere, ezagutza horren alde kuantitatiboetan zein kualitatiboetan sakontzen jarraitu beharko da.

Berdintasunaren kontzeptuak, ezbairik gabe, biei egiten die erreferentzia. Ikuspegi kuantitatibotik, emakumeen eta gizonen banketa berdina, %50 ingurukoa, litzateke

gizarte, hezkuntza, lan, aisialdi eta boterearen arlo guztietan. Ikuspegi kualitatibotik, eremu publikoan zein pribatuan norberaren gaitasunak garatzeko eta erabakiak hartzeko askatasunari egiten dio erreferentzia, batetik; eta bestetik, emakumeen eta gizonen ezagutzak, baloreak, ekarpenak eta esperientziak, jokabideak, jomugak eta beharrizanak berdin balioesten eta sustatzen dituen gizarteari.

Berdintasuna lortzea XXI. mendearen lehenengo urte hauetan, oraindik ere, benetako erronka da munduko herrialde guztientzat, salbuespenik gabe. Argitalpen honek erronka horri tresna onekin, eta profesionaltasunik eta gogorik handienekin aurre egiten laguntzea espero dugu.

TXARO ARTEAGA ANSA

EMAKUNDE / Emakumearen Euskal Erakundeko zuzendaria

1
SARRERA

Zertan datza gizarte eta politika partaidetza? Nola azaltzen da partaidetza hori? Zeintzu dira gizarte zehatz bateko partaidetzaren modalitate nagusiak? Zeintzu dira politikan gehien parte hartzen dutenak? Horiek dira azken hamarkadetan egindako zenbait azterlanek helburu izan dituzten galderetako batzuk. Azterketok berriro ikusita ondorioztatu behar denez, partaidetza politikoak ez du zehaztapen argi ez adosturik. Izan ere, ia beti kontzeptu erlatibo eta aplikatua izaten da, den ikerketa zehatzeetara doitua. Alabaina, partaidetza nozio orok du oinarrian demokrazia berearen definizioa, "herriaren boterea" dela adierazten duena, alegia. Esentzia abstraktu horren ondorio da praktikako ibilera demokratikoa, botereen arteko kontrol-sistema, hainbat gizarte-eragilek, bai banakakoek bai talde-eragileek, parte hartzen duten eszenategian kokatua. Ildo horretatik, partaidetza politikoak adierazten du, taldekoa eta gizarte osoa ukitzen duena kudeatzen parte edo esku-hartzea ez ezik, talde edo erkidegotasun sentimendua edo borondatea ere.

Partaidetza politikoa era eta modu askotakoa izan liteke, baita maila eta dimentsio askotakoa ere: batetik, erakundeek ematen dizkiguten bideak ditugu (hala nola, hauteskundeetan bozkatzea, kandidatura batean aurkeztea, kargu publikoak betetzea...); bigarrenik, gizartean eragile nagusi izan diren erakundeetan parte hartzeko aukera ere badugu, betikoetan (alderdi eta sindikatuetan) zein bestelako erakunde eta elkarteetan; eta, hirugarrenik, banaka zein taldeka beste ekintza batzuk burutzeko aukera dugu, herri botereek erabakiak hartzeko orduan, zuzenean zein zeharka, eragina izateko. Gainera, azken hamarkadetan, herritarrek parte hartzeko prozedurak ugaldu egin dira, batez ere, eztabaidatzeko eta hausnartzeko foroak sortzeko, bai antolatutako eragileei begira, bai, orokorrean, herritarrei begira.

Partaidetza mota asko dago, eta bakoitzak eskatzen duen inplikazio maila ere ez da berdina. Gizarteak politikan izan dezakeen eragina ez da beti modu berean gauzatzen, hainbat arrazoirengatik, baina esan daiteke gizarteko kideen artean dauden ezberdintasun sozialak eta ekonomikoak islatzen direla gauzatze horretan. Pertsonek baliabide ezberdinak (ezagutzezkoak, denbora izatekoak, norberaren trebetasunak, harremanak...) dituzte. Horrek zuzeneko eragina du beraien jarduera politikoan. Ildo

horretatik, ikerketa askoren bitartez zehaztu gura dira politikan parte hartzen dutenen profila eta ezaugarri zehatzak. Horrela, partaidetza mailaren arabera kategoriak egin eta partaidetzaren eta hainbat aldagairen arteko erlazioa azpimarratu beharra dago. Aldagai horien artean adina, ikasketa maila, lanbide posizioa eta sexua daude.

Hain zuzen ere, azken hamarkadetan gertatutako aldaketak gorabehera, ikerketarik gehienen arabera, sexua jarduera politikoarekin zerikusia duen funtsezko aldagaia da oraindik: gizonak aktiboagoak dira, eta ezaugarri hori politikan parte hartzeko modu ia guztietan errepikatzen da. Esan dezakegunez, emakumeak hainbat gizarte eta ekonomi eremutan baztertuak izanak eta tradizioz esleitu zaizkien zereginetan jarduteak haiei bizitza politikoan oraintsura arte parte hartzea eragotzi edo oztopatu die, baita, neurri handi batean, egun ere.

Baina nola islatzen da emakumeak duela zenbait hamarkadatara arte debekatu zaizkien eremu politikoetan sartzea? Txosten honen helburua Euskal Autonomia Erkidegoko (EAE aurrerantzean) gizon eta emakumeen politikako partaidetzako ezberdintasuna islatzea da. Horretarako zenbait adierazkari kuantitatibo bildu beharra dago. Adierazleok hiru maila edo dimentsiotan sailkatu daitezke: lehenik, gizon eta emakumeen proportzioa ordezkaritza-erakundeetan, hauteskunde-kandidaturetan, administrazioan, alderdietan eta sindikatuetan; bigarrenik, sexuen arteko berdintasunaren arloan herri erakundeen jarduketa eta esku-harmena (legebiltzarreko ekimenak, berdintasun-planak eta udal erakundeen ekimenak); eta, azkenik, politika arloan gizon eta emakumeek dituzten ohiko jarrera eta jokabideei buruzko datuak eta berdintasunaren garrantziari buruzko iritzi publikoa.

2

HERRI BOTEREETAN HAUTETSIRIKO PERTSONAK

EUSKO LEGEBILTZARRA 2.1

Erakunde politiko ia guztietan ikusitako joera berari jarraiki, Eusko Legebiltzarrean gero eta emakume gehiago aritu dira azken urteetan. Egun, Legebiltzarreko aulkien herena baino gehiago (%37,3) emakumeek beteta dago. Gainerakoa (%62,7) gizonek beteta dago. Haiek datozen Lurralde Historikoa kontutan hartuta, 28 emakumeetarik 10 Araban, 7 Bizkaian eta 11 Gipuzkoan hautetsi dira.

2.1. TAULA Eusko Legebiltzarreko gizon eta emakumeak Lurralde Historikoka. 2004

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	ABS.	%	ABS.	%	ABS.
Araba	10	40,0	15	60,0	25
Bizkaia	7	28,0	18	72,0	25
Gipuzkoa	11	44,0	13	56,0	25
GUZTIRA	**28**	**37,3**	**47**	**62,7**	**75**

ITURRIA: Eusko Legebiltzarreko Dokumentazio Zerbitzuaren datuak abiapuntu hartuta guk egina.
<parlamento.euskadi.net>

Eusko Legebiltzarra egun osatzen duten indar politikoak kontutan hartuta, bere legebiltzarreko taldean ehuneko emakumerik gehien duen alderdi politikoa PSE da, 6 emakume (%46,2), eta 7 gizon dituena. Bigarren talderik ugariena da, EAJ, bere aulkietan 13 emakume (%39,4) eta 20 gizon dituena. Portzentajerik txikiena %28,6koa da eta Sozialista Abertzaleak taldeari dagokio, hauteskundeetan EH bezala aurkeztuari, alegia.

2.1. GRAFIKOA **Eusko Legebiltzarreko gizon eta emakumeak alderdi politikoaren arabera. 2004**

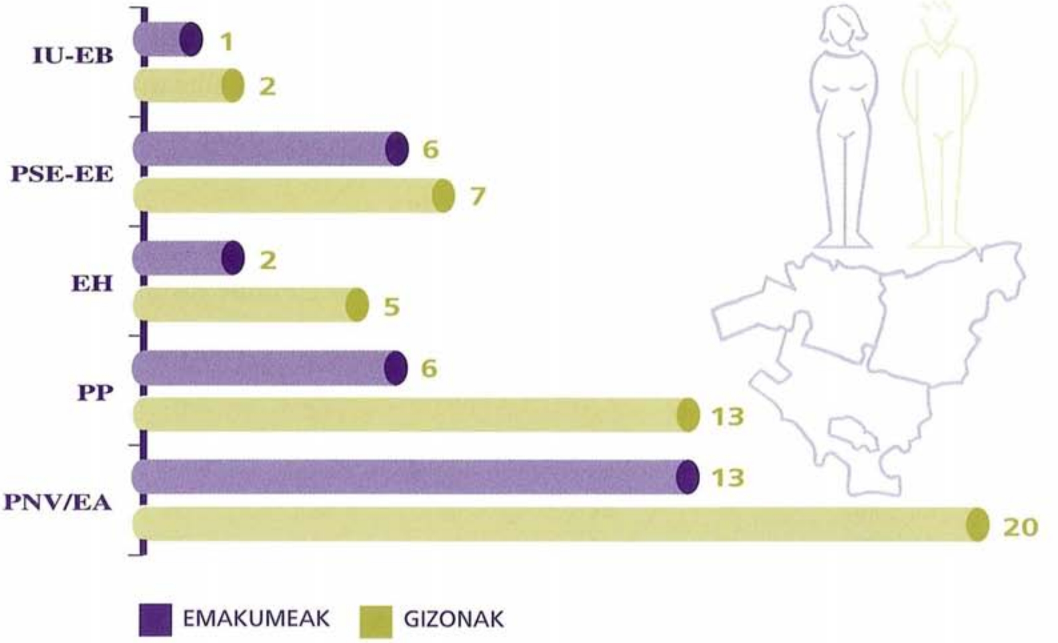

ITURRIA: Eusko Legebiltzarreko Dokumentazio Zerbitzuaren datuak abiapuntu hartuta guk egina. <parlamento.euskadi.net>

Ildo horretatik ikusitako bilakaerari buruz nabarmentzekoa denez, gero eta emakume gehiago izan dira 1980az geroztik pasatutako VII legealdietan zehar finkatutako talde politikoetan. Bereziki 1994ko hauteskundeetan aldaketa handia ikusi zen Legebiltzarreko talde ia guztietako sexuen arteko proportzioan. Kasu ia guztietan, berori emakumeen %25etik gorakoa da.

2.2. TAULA Emakume eta gizonen Eusko Legebiltzarreko presentziaren bilakaera alderdi politikoka. Portzentaje horizontalak (1980-2001)

	1980		1984		1986		1990		1994		1998		2001	
	E %	G %	E %	G %	E %	G %	E %	G %	E %	G %	E %	G %	E %	G %
PNV	12,0	88,0	15,6	84,4	11,8	88,2	27,3	72,7	27,3	72,7	28,6	71,4	--	--
PNV/EA	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	39,4	60,6
EA	--	--	--	--	30,8	69,2	11,1	88,9	37,5	62,5	16,7	83,3	--	--
HB-EH-SA	9,1	90,9	9,1	90,9	15,4	84,6	15,4	84,6	36,4	63,6	28,6	71,4	28,6	71,4
EE	0,0	100,0	0,0	100,0	11,1	88,9	33,3	66,7	--	--	--	--	--	--
PSE -EE	0,0	100,0	5,3	94,7	5,3	94,7	12,5	87,5	25,0	75,0	35,7	64,3	46,2	53,8
IU-EB	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	16,7	83,3	0,0	100,0	33,3	66,7
PP	0,0	100,0	14,3	85,7	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	31,2	68,8	31,6	68,4
CDS	0,0	100,0	--	--	0,0	100,0	0,0	100,0	--	--	--	--	--	--
UA	--	--	--	--	--		66,7	33,3	20,0	80,0	50,0	50,0	--	--
GUZTIRA	**6,7**	**93,3**	**10,7**	**89,3**	**13,3**	**86,7**	**20,0**	**80,0**	**24,0**	**76,0**	**29,3**	**70,7**	**37,3**	**62,7**

-- Ez du kandidaturarik aurkeztu.

ITURRIA: Arantxa Elizondoren azterketatik abiaturiko elaborazio propioa (1999): *Emakumeen Euskal Autonomia Erkidegoko alderdi politikoetako presentzia*. Eusko Jaurlaritza, Gasteiz eta Eusko Legebiltzarreko Dokumentazio Zerbitzua. <parlamento.euskadi.net>

Eusko Legebiltzarraren barneko antolakuntzan nabarmendu behar da Mahaiaren osaketa, bertan daudenen sexuaren arabera. Orain arte, ezein emakume ez da Ganberako buru izan, bik bigarren buruordearen kargua bete dute (lehenengo eta seigarren legealdietan) eta sei izan dira idazkari (lehenengoa edo bigarrena). Bozeramale Batzan ia ez da emakumezkorik izan. Izan ere, bi bakarrik izan dira bertako kide. Kopuru hori ez da bertako kide guztien %3 ere. Legebiltzarreko lana egituratzen den batzordeei dagokienez, 19 emakume izan dira buru legealdi guztietan finkatutako 103etarikoren batean, hau da, %18,4.

2.3. TAULA Eusko Legebiltzarrean karguak izan dituzten emakumeak, legealdien arabera

EMAKUME KOP.	I. LEGEALDIA	II. LEGEALDIA	III. LEGEALDIA	IV. LEGEALDIA	V. LEGEALDIA	VI. LEGEALDIA	VII. LEGEALDIA	GUZTIRA	EMAKUME PORTZENTAJEA
Legebiltzarreko Mahaia	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**35**	
Burutza	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
1. Buruordetza	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
2. Buruordetza	1	0	0	0	0	1	0	2	28,6
1. Idazkaritza	0	0	1	0	1	0	0	2	28,6
2. Idazkaritza	1	0	0	1	0	1	1	4	57,1
Bozeramale Batza	**7**	**11**	**11**	**11**	**10**	**9**	**9**	**68**	
Emakume kop.	0	0	0	1	0	1	0	2	2,9
Batzordeak	**18**	**15**	**13**	**14**	**13**	**15**	**15**	**103**	
Burutza	2	1	0	2	3	5	6	19	18,4
Buruordetza	2	2	2	1	2	4	5	18	17,5
Idazkaritza	0	3	1	2	6	7	7	28	27,2

ITURRIA: Zubero, Agurtzane. 2003. *Ba al dago ezberdintasunik Eusko Legebiltzarreko gizon eta emakumeen lan politikoan?* Gizon eta Emakumeen Berdintasuneko Master-tesina, EHU.

Legealdi guztietan izan diren batzordeen sexukako osaketa lasaitasun handiagoz aztertzen badugu, ikus dezakegu ezen emakumeen presentziarik txikiena Presako Legegintza, Araudi eta Gobernurako Batzordeari dagokio, zein Eusko Legebiltzarraren Araudiak ezarritako derrigorrezko batzorde bietako bat baita. Batzorde hori Legebiltzarra ibiltzeko funtsezko elementua da eta barne araubideari buruzko gaien gaineko erabakiak hartzen ditu, Ganberaren aurrekontu proiektua aztertu eta onesten du, aurrekontuaren burutzapena kontrolatzen du eta Aldundi Iraunkorrean osatzen da. Organo horrek Legebiltzarra bilkuren aldietatik kanpo edo legealdiarteko aldietan egonez gero jarduten du. Beste muturrean, emakume gehiago egon dira Hezkuntza eta Kultura Batzordean, Giza Eskubideen Batzordean, Bateraezintasunen Batzordean (Eusko Legebiltzarraren Araudiaren arabera derrigorrezkoa den beste batzordean) eta herri komunikabideak kontrolatzeko Batzordea. Halaber, nabar-

mentzekoa denez, emakume asko daude 1998an hasitako seigarren legealdian sortutako Emakume eta Gazteriaren Batzordean: 13 emakumezko legealdi horretan eta 15 egungoan.

2.4. TAULA Eusko Legebiltzarreko batzordeetako emakumeak, legealdien arabera

BATZORDEAK	I. LEGEALDIA	II. LEGEALDIA	III. LEGEALDIA	IV. LEGEALDIA	V. LEGEALDIA	VI. LEGEALDIA	VII LEGEALDIA	GUZTIRA
Erakundeak eta Herrizaingo Saila	0	0	3	4	8	6	6	27
Ekonomia, Ogasuna eta Aurrekontuak	1	1	1	4	3	3	5	18
Industria eta Nekazaritza	0	0	2	3	7	6	6	24
Nekazaritza eta Arrantza	-	-	0	2	2	-	-	4
Industria eta Turismoa	-	0	-	-	-	3	6	9
Hezkuntza eta Kultura	3	3	7	10	9	6	10	48
Lan eta Gizarte Ongizatea	2	3	-	-	-	6	10	21
Lan eta Osasuna	-	-	5	9	13	-	-	27
Presako Legegintza, Araudi eta Gobernua	1	0	3	2	4	3	2	15
Bateraezintasunak	0	3	5	3	10	11	7	39
Giza Eskubideak	2	5	7	6	9	7	9	45
Komunikabideak kontrolatzea	1	2	2	4	9	9	9	36
Zuzenbide Zibila eta Foru Zuzenbidea	1	1	0	4	-	0	-	6
Eskumen-transferentziak	-	-	-	3	-	-	-	3
Europako Arazoak eta Kanpo Ekintza	-	-	-	-	8	5	5	18
Osasuna	-	-	-	-	-	13	9	24
Emakumea eta Gazteria	-	-	-	-	-	13	15	28
Droga-mendekotasunen politika	-	4	0	5	8	-	-	17
Bestelakoak	9	6	-	2	2	-	2	21

ITURRIA: Zubero, Agurtzane. 2003. *Ba al dago ezberdintasunik Eusko Legebiltzarreko gizon eta emakumeen lan politikoan?* Gizon eta Emakumeen Berdintasuneko Master-tesina, EHU.

FORU ETA UDAL ERAKUNDEAK 2.2

Eusko Legebiltzarrean bezala, foru erakundeetan ere emakumeak gehiagotu dira eta beraien erakundeotako presentzia egun %30,1ekoa da hiru Lurralde Historikoetako Batzar Nagusietan. Lurraldeak kontutan hartuta, Araban eta Gipuzkoan portzentajea %25 ingurukoa da; eta Bizkaian, %41,2koa.

2.5. TAULA Hiru Lurralde Historikoetako Batzar Nagusietarako hautetsirikoak, sexuaren arabera. 2003

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	ABS.	%	ABS.	%	ABS.
Araba	13	25,5	38	74,5	51
Bizkaia	21	41,2	30	58,8	51
Gipuzkoa	13	25,5	38	74,5	51
GUZTIRA	**47**	**30,1**	**107**	**69,9**	**153**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.alava.net, http://elecciones.bizkaia.net, http://elecciones.gipuzkoa.net.

Datuok alderdi politikoka eta Lurralde Historikoka banakatzen baditugu, Arabako kasuan EAJko talde batzarkideak agertzen du emakume-proportziorik handiena (19tarik 6); Bizkaikoan, PP-ko taldeak (10etarik 5); eta Gipuzkoakoan, PSE-EEko taldeak (12tarik 4).

2.6. TAULA Arabako Batzar Nagusietarako hautetsirikoak, alderdi eta sexuaren arabera. 2003

	AULKIAK	EMAKUMEAK	GIZONAK
EAJ-PNV/EA	19	6	13
PP	16	3	13
PSE-EE	12	3	9
EB-IU	3	1	2
UA	1	0	1
GUZTIRA	**51**	**13**	**38**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.alava.net

2.7. TAULA Bizkaiko Batzar Nagusietarako hautetsirikoak, alderdi eta sexuaren arabera. 2003

	AULKIAK	EMAKUMEAK	GIZONAK
EAJ-PNV/EA	27	10	17
PP	10	5	5
PSE-EE	11	5	7
EB-IU	3	1	2
GUZTIRA	**51**	**21**	**30**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.bizkaia.net

2.8. TAULA Gipuzkoako Batzar Nagusietarako hautetsirikoak, alderdiaren eta sexuaren arabera. 2003

	AULKIAK	EMAKUMEAK	GIZONAK
EAJ-PNV/EA	27	7	20
PP	8	2	6
PSE-EE	12	4	8
EB-IU	3	0	3
Aralar	1	0	1
GUZTIRA	**51**	**13**	**38**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.gipuzkoa.net

Gero eta emakume gehiago sartu dira udal erakundeetan autonomi erregimena ezarri ondoren lehenengo hauteskundeez geroztik: 1979an % 7 emakumezko zinegotzi egon ziren, eta 2003an egindako azken toki hauteskundeetan % 28,4. Lurralde Historikoka, egun 100eko emakumezko zinegotzirik gehienak Bizkaian (%30) daude, eta gutxienak Araban (%24).

2.9. TAULA EAEko Udaletako emakumezko zinegotzien kopuruaren 1979 eta 2003 bitarteko bilakaera. Portzentajeak

	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003
GUZTIRA	**2.428**	**2.452**	**2.505**	**2.539**	**2.262**	**2.540**	**2.511**
Emakumeak	170	201	295	407	512	690	713
% Emakumeak	7,0	8,2	11,8	16,0	22,6	27,2	28,4

ITURRIA: Arantxa Elizondoren azterketatik abiaturiko elaborazio propioa (1999): *Emakumeen Euskal Autonomia Erkidegoko alderdi politikoetako presentzia.* Eusko Jaurlaritza, Gasteiz eta 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuak http://elecciones.alava.net, http://elecciones.bizkaia.net, http://elecciones.gipuzkoa.net.

2.2. GRAFIKOA EAEko Udaletako emakumezko eta gizonezko zinegotzien kopuruaren 1979 eta 2003 bitarteko bilakaera. Kopuru absolutuak

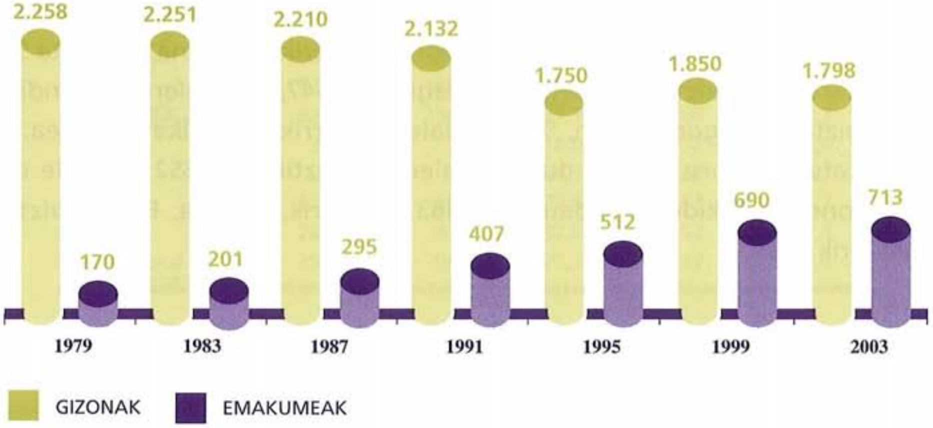

ITURRIA: Arantxa Elizondoren azterketatik abiaturiko elaborazio propioa (1999): Emakumeen Euskal Autonomia Erkidegoko alderdi politikoetako presentzia. Eusko Jaurlaritza, Gasteiz eta 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuak http://elecciones.alava.net, http://elecciones.bizkaia.net, http://elecciones.gipuzkoa.net.

2.10. TAULA EAEko udaletan zinegotzi hautetsirikoak sexuaren arabera. 2003

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	ABS.	%	ABS.	%	ABS.
Araba	91	24	287	76	378
Bizkaia	355	30	830	70	1.185
Gipuzkoa	267	28	681	72	948
GUZTIRA	**713**	**28,4**	**1.798**	**71,6**	**2.511**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.alava.net, http://elecciones.bizkaia.net, http://elecciones.gipuzkoa.net.

Nabarmentzekoa denez, sexu bion arteko aldea oso igo da alkatetzetan. EAEko alkate andreen portzentajea %14,8koa da, ikusi dugun bezala %28,4koa den zinegotzigo guztiei begirako portzentajea baino askoz txikiagoa dena. Alkate andrea duten 37 udalerrien tamaina kontutan hartuta, ikusi dugu ezen txikienen kategorian emakumeak % 20,9 udaletan daudela alkate gisa. Portzentajerik handiena 1.000 eta 5.000na biztanle bitarteko udalerrien kategoriari dagokio (%47,8). Udalerririk handienetan (10.000na biztanletik gorakoetan, % 9,8 udalek bakarrik dute alkate andrea. Osotasunean, alkate-udalburu andrea duten udalerriek guztira 135.552 biztanle dituzte, Euskal Autonomia Erkidegoan dauden 2.083.587etarik, hau da, EAEko biztanleen %6,5 bakarrik dute.

2.11. TAULA EAEko Udaletan alkate diren emakumeak Lurralde Historikoka eta udalerrien tamainaren arabera. 2004

	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE	
BIZTANLEAK	ABS.	ABS.	ABS.	ABS.	%
500na biztanletik behera	5	4	5	14	20,9
500-1.000	1	2	0	3	4,1
1.000-5.000	2	4	5	11	47,8
5.000-10.000	0	1	4	5	21,7
10.000na biztanletik gora	0	0	4	4	9,8
GUZTIRA	**8**	**11**	**18**	**37**	**14,8**

ITURRIA: 2004ko azaroaren 24an eguneraturik dauden Eudelen web orrialdeko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa (http://www.eudel.es).

Alderdi politikoek EAEko udalerrietan lorturiko zinegotzigoen sexukako osaketak PSE-EEko emakumeen %32,6tik IU-EBko %18eraino aldatzen diren portzentajeak erakutsi ditu.

2.12. TAULA EAEko udaletan zinegotzi hautetsirikoak, alderdiaren eta sexuaren arabera. 2003

ALDERDI EDO KANDIDATURA	GUZTIRA	EMAKUMEAK KOP	EMAKUMEAK %	GIZONAK KOP	GIZONAK %
EA	103	29	28,1	74	71,9
EAJ/PNV	548	158	28,8	390	71,2
EAJ-PNV/EA	924	256	27,7	668	72,3
EB/IU	39	7	18,0	32	82,0
EB-IU	37	9	24,3	28	75,7
PP	222	65	22,8	157	77,2
PSE-EE	285	93	32,6	192	67,4
Beste batzuk	353	96	27,2	257	72,8

ITURRIA: http://elecciones.bizkaia.net, http://elecciones.gipuzkoa.net, http://elecciones.alava.net

Zinegotzigoetako gizon eta emakumeen portzentajeek, hiru Lurralde Historikoetan alderdi politikoa kontutan harturik, indar politikoen arteko aldakuntza handiak azaltzen dituzte. Horrela, zinegotzi andreen portzentajerik txikiena Gipuzkoako IU-EBkoa da (%17,1ekoa soilik). Handiena (ia %40) lurralde horretako PP-k agertzen du. Alabaina, alderdi horrek Araban % 20,2 emakume bakarrik ditu bere zinegotzigoetan.

2.13. TAULA Araban zinegotzi hautetsirikoak, alderdiaren eta sexuaren arabera. 2003

	ZINEGOTZIGOAK	EMAKUMEAK KOP	EMAKUMEAK %	GIZONAK KOP	GIZONAK %
EAJ/PNV	219	56	25,6	163	74,4
PP	84	17	20,2	67	79,8
PSE-EE	34	9	26,5	25	73,5
EB-IU	4	4	25,0	3	75,0
Beste batzuk	37	8	21,6	29	78,4
GUZTIRA	**378**	**91**	**24,0**	**287**	**76,0**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.alava.net

2.14. TAULA Bizkaian zinegotzi hautetsirikoak, alderdiaren eta sexuaren arabera. 2003

		EMAKUMEAK		GIZONAK	
	ZINEGOTZIGOAK	KOP.	%	KOP.	%
EA	80	22	27,5	58	72,5
EAJ/PNV	510	148	29,0	362	71,0
EAJ-PNV/EA	190	61	32,1	129	67,9
PP	68	20	29,4	48	70,6
PSE-EE	86	24	27,9	62	72,1
EB-IU	28	7	25,0	21	75,0
Beste batzuk	223	73	32,7	150	67,3
GUZTIRA	**1.185**	**355**	**30,0**	**830**	**70,0**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.bizkaia.net

2.15. TAULA Araban zinegotzi hautetsirikoak, alderdiaren eta sexuaren arabera. 2003

		EMAKUMEAK		GIZONAK	
	ZINEGOTZIGOAK	KOP.	%	KOP.	%
EA	22	7	31,8	15	68,2
EAJ/PNV	38	10	26,3	28	73,7
EAJ-PNV/EA	476	126	26,5	350	73,5
PP	53	21	39,6	32	60,4
PSE-EE	130	45	34,6	85	65,4
EB-IU	35	6	17,1	29	82,9
Beste batzuk	194	52	26,8	142	73,2
GUZTIRA	**948**	**267**	**28,2**	**681**	**71,8**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. http://elecciones.gipuzkoa.net

EAEko hiru hiriburuetako Udalei buruzko datuek erakusten dutenez, ehuneko emakumezko zinegotzi gehiago sartu dira gainerako udaletan baino. Kasu horretan portzentajeak honakook dira: %34,5 Bilbon eta %37na Donostian eta Gasteizen.

2.16. TAULA EAEko hiru hiriburuetako udaletan hautetsiriko pertsonak alderdi eta sexuka. 2003

	BILBO			DONOSTIA			VITORIA-GASTEIZ		
	ZIN.	EMAKUMEAK	GIZONAK	ZIN.	EMAKUMEAK	GIZONAK	ZIN.	EMAKUMEAK	GIZONAK
EAJ-PNV/EA	13	3	10	9	2	7	9	3	6
PP	8	3	5	7	3	4	9	3	6
PSE-EE	5	2	3	10	4	6	7	3	4
EB-IU	3	2	1	1	1	0	2	1	1
GUZTIRA	**29**	**10**	**19**	**27**	**10**	**17**	**27**	**10**	**17**
		%34,5	**%65,5**		**%37**	**%63**		**%37**	**%63**

ITURRIA: http://elecciones.bizkaia.net, http://elecciones.gipuzkoa.net, http://elecciones.alava.net

Azkenik, 2004ko martxoan egindako azken hauteskunde orokorren emaitzekin bat etorririk, EAEko biztanleen ordezkari gisa hautetsiriko pertsonak honelaxe daude banaturik: 6 emakumek eta 13 gizonek Kongresuan aulkiak betetzen dituzte, eta Senatuan 3 emakumeak eta 9 gizonek.

2.17. TAULA Kongresurako hautetsirikoak Lurralde Historikoka eta sexuaren arabera. 2004

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	ABS.	%	ABS.	%	ABS.
Araba	1	25,00	3	75,00	4
Bizkaia	3	33,33	6	66,66	9
Gipuzkoa	2	33,33	4	66,66	6
GUZTIRA	**6**	**31,57**	**13**	**68,42**	**19**

ITURRIA: www.congreso.es

2.18. TAULA Senaturako hautetsirikoak Lurralde Historikoka eta sexuaren arabera. 2004

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	ABS.	%	ABS.	%	ABS.
Araba	1	25	3	75	4
Bizkaia	1	25	3	75	4
Gipuzkoa	1	25	3	75	4
GUZTIRA	**3**	**25**	**9**	**75**	**12**

ITURRIA: www.senado.es

MARKO ERKATUA 2.3

Aurretik aipaturiko datuak ondo ulertzea errazteko, erkaturiko marko zabalagoan jarri ahal ditugu, beste ordezkaritza-erakunde batzuetako emakumeen presentzia kontutan harturik. Adibidez, emakumeak Europako Parlamenturako 2004ko ekaineko oraintsuko hauteskundeetan lorturiko Estatuaren ordezkarien herenak dira. 2004ko martxoko hauteskunde orokorren ostean Kongresua eta Senatua %32,6 eta %24,3 emakumek osaturik daude, hurrenez hurren. Portzentajerik handiena parlamentu autonomikoei dagokie beren osotasunean (aulkien %36). Udaletan zinegotzi guztietarik % 27,3 dira emakumeak.

2.19. TAULA **Emakumeak eta gizonak Espainiako ordezkaritza politikoko karguetan. 2004. Kopuru absolutuak eta portzentaje horizontalak**

	AULKIAK GUZTIRA	EMAKUMEAK	% EMAKUMEAK	GIZONAK	% GIZONAK
Europako Parlamentua (Estatuaren ordezkaritza)	64	22	34,4	42	65,6
Kongresua	350	114	32,6	236	67,4
Senatua	259	63	24,3	196	75,7
Parlamentu autonomikoak	1.169	421	36,0	748	64,0
Udalak	65.827	17.971	27,3	47.856	72,7
GUZTIRA	**67.669**	**18.591**	**27,5**	**49.078**	**72,5**

ITURRIA: Feministen Politikako Foruma <www.democraciaparitaria.com>

Estatuko udal erakundeetako emakumeen proportzioa xehetasun handiagoz kontutan hartzen baditugu, ikus dezakegu ezen argi betetzen dela proportzio hori alkatetzetan zinegotzigoetan baino askoz txikiagoa izateko joera. Zinegotzi eta alkate diren emakumeen portzentajerik handiena Madrilgo Erkidegoari dagokio (%35,6 eta %17,9, hurrenez hurren); eta txikiena Galiziari (%20,1 eta %4,4). EAE 10. postuan dago emakumezko zinegotzien proportzioari begira, baina hiru Autonomi Erkidegok bakarrik gainditzen dute emakumezko alkateen portzentajean: Madrilgo Erkidegoak, Gaztela eta Leonek eta Asturiasek.

2.20. TAULA **Zinegotzi eta alkate diren emakumeen portzentajea Autonomia Erkidegoka. 2003**

AUTONOMIA ERKIDEGOA	ZINEGOTZI EMAKUMEEN %	ALKATE EMAKUMEEN %
Andaluzia	32,1	12,6
Aragoi	23,4	11,6
Asturias	30,2	14,1
Balearrak	30,1	8,9
Kanariak	30,9	10,3
Kantabria	23,6	6,9
Gaztela-Mantxa	31,3	13,0
Gaztela eta Leon	21,4	15,7
Katalunia	24,2	10,4
Extremadura	28,2	12,3
Galizia	20,1	4,4
Madril	35,6	17,9
Nafarroa	27,4	12,1
Euskal Autonomia Erkidegoa	28,6	13,2
Murtzia	34,0	8,9
Errioxa	26,2	12,1
Balentzia	31,4	12,7
Ceuta eta Melilla	30,0	0,0
GUZTIRA	**27,3**	**12,4**

ITURRIA: Feministen Politikako Forma <www.democraciaparitaria.com>

3

HAUTESKUNDE-
-KANDIDATURAK

AUTONOMI, FORU ETA UDAL KANDIDATURAK 3.1

Erakunde maila bakoitzari begira egindako azken hauteskunde-deialdietan aurkezturiko kandidaturek erakusten dutenez, emakumeen portzentajerik handiena Eusko Legebiltzarrerako 2001eko hauteskundeei dagokie: 375 kandidaturetarik 157 emakume guztira, hau da, %41,9. Datuok, alderdi politiko eta lurralde historikoka azterturik, zenbait ondorio interesgarri atera ahal dira. Gizonak aurkeztu zerrenda ia guztietan (EH-koetan izan ezik) gehienak, baina sexu bion ordezkaritza-portzentajeak askoz hurbilago daude ordezkaritzako beste erakunde maila batzuetan baino. Egin-eginean ere, hiru zerrendatan bakarrik da emakumeen portzentajea %40tik beherakoa: Bizkaiko eta Arabako EAJ/EA-ko zerrendetan eta Arabako Alderdi Popularrekoan. Beste alde batetik, zerrendarik parekideenak PSEE-EEk Bizkaian, EB-IUk Gipuzkoan eta EH-k hauteskunde-barruti guztietan aurkezturikoak dira. Azkenik, aurkeztutako hamabost zerrendetatik, hiruk baizik ez zuten emakume bat zerrenda-buru.

3.1. TAULA Eusko Legebiltzarrerako 2001eko kandidaturen osaketa, Lurralde Historikoka, sexuaren eta alderdi politikoaren arabera

	EMAKUMEAK	GIZONAK	ZERRENDA- BURUA
ARABA			
EAJ-PNV/EA	7	18	Gizona
EB-IU	10	15	Emakumea
EH	12	13	Gizona
PP	7	18	Gizona
PSE-EE	11	14	Gizona
GUZTIRA	47	78	4 gizon
	%37,6	%62,4	Emakume 1
BIZKAIA			
EAJ-PNV/EA	7	18	Gizona
EB-IU	10	15	Gizona
EH	13	12	Emakumea
PP	11	14	Gizona
PSE-EE	12	13	Gizona
GUZTIRA	53	72	4 gizon
	%42,4	%57,6	Emakume 1
GIPUZKOA			
EAJ-PNV/EA	11	14	Gizona
EB-IU	12	13	Gizona
EH	13	12	Gizona
PP	10	15	Emakumea
PSE-EE	11	14	Gizona
GUZTIRA	57	68	4 gizon
	%45,6	%54,4	Emakume 1
EAE GUZTIRA	**157**	**218**	**12 gizon**
	%41,9	**%58,1**	**3 emakume**

ITURRIA: Eusko Legebiltzarrerako hauteskundeetako kandidaturei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa, 2001eko apirilaren 11ko 71 zenbakiko EHAAko zerrenden arabera.

Oharra: Kopuruak legebiltzarreko ordezkaritza lortu zuten alderdi politikoei buruzkoak dira.

2003ko maiatzaren 25eko foru eta udal hauteskundeetarako kandidaturetako gizon eta emakumeen proportzioari buruzko datuak antzekoak dira: Batzar Nagusietarako kandidaturetan emakumeak zerrendetako guztirakoaren %39,5 izan ziren; eta udal hauteskundeetarakoetan, %34,9.

3.2. TAULA Hiru Lurralde Historikoetako Batzar Nagusietarako hauteskunde-zerrendetako hautagaiak sexuaren arabera. 2003

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	KOP	%	KOP	%	
Araba	142	35,6	257	64,4	399
Bizkaia	165	40,3	244	59,7	409
Gipuzkoa	173	42,5	234	57,5	407
GUZTIRA	**480**	**39,5**	**735**	**60,5**	**1.215**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeetarako kandidaturei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa, 2003ko apirilaren 29ko Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Aldizkari Ofizialetako zerrenden arabera.

Portzentajeok txikiagoak ditugu, zerrenda bakoitzeko lehenengo bost postuei erreparatzen badiegu; eta are txikiagoak, kandidaturetako lehenengo postuak kontutan hartzen baditugu. Horrela, foru kandidaturetan emakumeak 74 zerrendetariko 17tan bakarrik ziren buru, hau da, kandidatura guztietariko %23tan. Batzar Nagusietarako lehenengo bost postuetan, emakumeek %30,5 betetzen dute Arabako kandidaturetan; %36,3, Gipuzkoakoetan; eta %44,6, Bizkaikoetan.

3.3. TAULA Hiru Lurralde Historikoetako Batzar Nagusietarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo postuko pertsonak sexuaren arabera. 2003.

	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA
Araba	5	16	21
Bizkaia	7	19	26
Gipuzkoa	5	22	27
GUZTIRA	**17 (%23)**	**57 (%77)**	**74**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeetarako kandidaturei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa, 2003ko apirilaren 29ko Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Aldizkari Ofizialetako zerrenden arabera.

3.4. TAULA **Arabako Batzar Nagusietarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa eta hauteskunde-barrutiaren arabera. 2003**

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
VITORIA-GASTEIZ			
PSE-EE	4	1	Gizona
EAJ-PNV/EA	4	1	Gizona
EB-IU	4	1	Gizona
Unidad Alavesa	4	1	Gizona
Aralar	3	2	Emakumea
Gasteizko AUB	3	2	Emakumea
PP	4	1	Gizona
ZUIA, AGURAIN, AÑANA, KANPEZU ETA BIASTERI			
PSE-EE	4	1	Gizona
EAJ/PNV	4	1	Gizona
EB-IU	3	2	Gizona
Unidad Alavesa	5	0	Gizona
Aralar	4	1	Gizona
Lur Jareetako AUB	3	2	Gizona
PP	5	0	Gizona
AIARA-AYALA			
PSE-EE	3	2	Gizona
PP	3	2	Gizona
EAJ-PNV/EA	2	3	Emakumea
EB-IU	3	2	Emakumea
Aralar	5	0	Gizona
Aiarako AUB	2	3	Gizona
Unidad Alavesa	1	4	Emakumea
GUZTIRA 105	**73**	**32**	**16 gizon**
	%69,5	**%30,5**	**5 emakume**

ITURRIA: Arabako Aldizkari Ofiziala (2003.29.04).

3.5. TAULA **Bizkaiko Batzar Nagusietarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa eta hauteskunde-barrutiaren arabera. 2003**

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
BILBO/BILBAO			
EAJ-PNV/EA	2	3	Gizona
PP	3	2	Gizona
PSE-EE	3	2	Gizona
EB-IU	3	2	Gizona
Aralar	3	2	Gizona
EKA-PC	3	2	Gizona
Bilboko AUB	2	3	Emakumea
Partido Humanista	2	3	Gizona
ENKARTERRIAK			
PP	2	3	Emakumea
PSE-EE	3	2	Gizona
EAJ-PNV/EA	3	2	Emakumea
EB-IU	3	2	Gizona
Enkarterrietako AUB	3	2	Gizona
Aralar	3	2	Gizona
DURANGO-ARRATIA			
EAJ/PNV	3	2	Emakumea
PP	1	4	Emakumea
PSE-EE	3	2	Gizona
EB-IU	3	2	Emakumea
EKA-PC	3	2	Gizona
Aralar	3	2	Gizona
BUSTURIA-URIBE			
PSE-EE	3	2	Gizona
PP	3	2	Gizona
EAJ/PNV	3	2	Gizona
EB-IU	3	2	Emakumea
Busturia Uribeko AUB	3	2	Gizona
Aralar	3	2	Gizona
GUZTIRA 130	**72**	**58**	**19 gizon**
	%55,4	**%44,6**	**7 emakume**

ITURRIA: Bizkaiko Aldizkari Ofiziala (2003.04.29).

3.6. TAULA Gipuzkoako Batzar Nagusietarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa eta hauteskunde-barrutiaren arabera. 2003

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA- BURUA
DEBA-UROLA			
PP	3	2	Emakumea
PSE-EE	4	1	Gizona
EAJ-PNV/EA	4	1	Gizona
EB-IU	3	2	Gizona
Aralar	3	2	Gizona
AUB	3	2	Emakumea
DONOSTIALDEA			
PP	3	2	Gizona
PSE-EE	3	2	Gizona
Plazandreok	0	5	Emakumea
EAJ-PNV/EA	4	1	Gizona
EB-IU	3	2	Gizona
Aralar	5	0	Gizona
Donostialdeko AUB	3	2	Gizona
BIDASOA-OIARTZUN			
PP	4	1	Gizona
PSE-EE	2	3	Gizona
Plazandreok	0	5	Emakumea
EAJ/PNV	3	2	Gizona
EB-IU	3	2	Gizona
Aralar	4	1	Gizona
Oiartzun-Bidasoako AUB	4	1	Gizona
ORIA			
PP	3	2	Gizona
PSE-EE	3	2	Gizona
EAJ-PNV/EA	5	0	Gizona
EKA	4	1	Gizona
EB-IU	3	2	Emakumea
Oriako AUB	4	3	Gizona
Aralar	4	1	Gizona
GUZTIRA 135	**86**	**49**	**22 gizon**
	%63,7	**%36,3**	**5 emakume**

ITURRIA: Gipuzkoako Aldizkari Ofiziala (2003.04.29).

Sexuari erreparatuta, 2003ko udal hauteskundeetarako kandidaturetan % 34,9 emakume eta %65,1 gizon zeuden. EAEko hiru hiriburuetan aurkeztutako kandidaturetako lehenengo bost postuetakoak zehazki kontutan hartzen baditugu, ikus dezakegu ezen Gasteizko, Bizkaiko eta Donostiako portzentajeak %30ekoa, %40koa eta %44,4koa direla hurrenez hurren. Hori dela eta, erraztasun handiagoz azal daiteke udalotan beste udaletan baino handiagoa den emakumezko zinegotzien proportzioa. Donostiako kasu zehatzari dagokionez, adierazi behar da ezen Plazandreok plataformak, emakumeek bakarrik osaturiko kandidatura baita, hauteskunde-zerrendetako emakumeen proportzioa gorarazi duela.

3.7. TAULA Udal hauteskunde-zerrendetako hautagaiak, sexuaren arabera. 2003.

	EMAKUMEAK		GIZONAK		GUZTIRA
	KOP.	%	KOP.	%	
Araba	867	31,7	1.869	68,3	2.736
Bizkaia	2.668	35,8	4.783	64,2	7.451
Gipuzkoa	1.784	35,4	3.251	64,6	5.035
GUZTIRA	**5.319**	**34,9**	**9.903**	**65,1**	**15.222**

ITURRIA: 2003ko maiatzaren 25eko hauteskundeetarako kandidaturei buruzko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa, 2003ko apirilaren 29ko Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Aldizkari Ofizialetako zerrenden arabera.

3.8. TAULA Gasteizko udal hauteskundeetarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa. 2003

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
PSE-EE	3	2	Gizona
PP	4	1	Gizona
EAJ-PNV/EA	3	2	Gizona
Falange Española Independiente-Falange 2000	5	0	Gizona

3.8. TAULA Gasteizko udal hauteskundeetarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa. 2003 (jarraipena)

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
EB-IU	3	2	Gizona
Frente Español	4	1	Gizona
Unidad Alavesa	2	3	Emakumea
Aralar	5	0	Gizona
Gasteiz Izan	3	2	Gizona
Partido Humanista	3	2	Emakumea
GUZTIRA 50	**35**	**15**	**8 gizon**
	%70	**%30**	**2 emakume**

ITURRIA: Arabako Lurralde Historikoko Aldizkari Ofiziala (2003.04.29).

3.9. TAULA Bilboko udal hauteskundeetarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa. 2003

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
EAJ-PNV/EA	4	1	Gizona
PP	3	2	Gizona
Partido Antitaurino contra el Maltrato Animal	1	4	Emakumea
PSE-EE	3	2	Gizona
Falange Española Independiente-Falange 2000	5	0	Gizona
EB-IU	3	2	Emakumea
Aralar	3	2	Gizona
EKA-PC	2	3	Emakumea
Partido del Karma Democrático	4	1	Gizona
Frente Español	5	0	Gizona
Herria Aurrera	2	3	Emakumea
Partido Humanista	1	4	Emakumea
Partido Obrero Socialista Internacionalista	3	2	Gizona
GUZTIRA 65	**39**	**26**	**8 gizon**
	%60	**%40**	**5 emakume**

ITURRIA: Bizkaiko Aldizkari Ofiziala (2003.04.29).

3.10. TAULA Gipuzkoako udal hauteskundeetarako hauteskunde-zerrendetako lehenengo bost postuen banaketa, sexuaren araberakoa. 2003

	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
PP	3	2	Emakumea
PSE-EE	4	1	Gizona
Plazandreok	0	5	Emakumea
Falange Española Independiente-Falange 2000	2	3	Gizona
EB-IU	3	2	Emakumea
Aralar	3	2	Gizona
Frente Español	5	0	Gizona
Baga Boga	2	3	Gizona
EAJ-PNV/EA	3	2	Gizona
GUZTIRA 45	**25**	**20**	**6 gizon**
	%55,6	**%44,4**	**3 emakume**

ITURRIA: Gipuzkoako Aldizkari Ofiziala (2003.04.29).

2004KO HAUTESKUNDE OROKORRAK 3.2

EAEko hauteskunde-barrutietan 2004ko martxoko hauteskunde orokorren kariaz aurkeztutako kandidaturetako gehienak gizonezkoak izan dira, halaber. Araban Kongresurako aurkezturiko zerrendetan %62,5 gizon daude; eta Bizkaian eta Gipuzkoan, %66,7na. Senaturako kandidaturetan %64,5 gizonezko daude Araban, eta %73,5 Bizkaian; eta Gipuzkoako banaketa nahiko orekatuta dagoela ikus daiteke: lurralde historiko horretan guztira 14 emakume eta 18 gizon aurkeztu ziren, %43,7 eta %56,3, hurrenez hurren.

3.11. TAULA Kongresurako hauteskunde-zerrenden banaketa, sexuaren araberakoa. 2004ko hauteskundeak (ARABA)

KANDIDATURA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ – EAJ)	2	2	Gizona
Euskadiko Alderdi Sozialista (PSE-EE)	2	2	Gizona
Alderdi Popularra (PP)	3	1	Gizona
EKA. Euskal Herriko Karlista Alderdia (EKA – PC)	3	1	Gizona
Democracia Nacional (DN)	4	0	Gizona
Izquierda Republicana (IR)	3	1	Gizona
Falange Española de las JONS	3	1	Gizona
Movimiento Social Republicano (MSR)	3	1	Gizona
Eusko Alkartasuna (EA)	2	2	Gizona
Partido Humanista (PH)	1	3	Emakumea
La Falange (FE)	3	1	Gizona
Ezker Batua – Izquierda Unida (EB/IU)	2	2	Gizona
Aralar – Zutik (ARALAR – ZUTIK)	2	2	Gizona
Centro Democrático y Social (CDS)	2	2	Gizona
GUZTIRA 56	**35**	**21**	
	%62,5	**%37,5**	
EMAKUME ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA			**Emakume 1**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.12. TAULA Kongresurako hauteskunde-zerrenden banaketa, sexuaren araberakoa. 2004ko hauteskundeak (BIZKAIA)

KANDIDATURA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
Alderdi Popularra (PP)	4	5	Gizona
Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ – EAJ)	6	3	Gizona
La Falange (FE)	8	1	Gizona
Euskal Herriko Karlista Alderdia (EKA – PC)	4	5	Emakumea
Euskadiko Alderdi Sozialista (PSE-EE)	5	4	Emakumea
Izquierda Republicana (IR)	6	3	Gizona
Partido del Karma Democrático (PKD)	5	4	Gizona
Ezker Batua – Izquierda Unida (EB/IU)	5	4	Gizona
Eusko Alkartasuna (EA)	5	4	Gizona
Movimiento Social Republicano (MSR)	8	1	Gizona
Aralar – Zutik (ARALAR – ZUTIK)	6	3	Gizona
Falange Española de las JONS	8	1	Gizona
Partido Obrero Socialista Internacionalista (POSI)	7	2	Gizona
Centro Democrático y Social (CDS)	6	3	Gizona
Democracia Nacional (DN)	7	2	Gizona
Partido Humanista (PH)	3	6	Emakumea
GUZTIRA 135	**90**	**45**	
	%66,7	**%33,3**	
EMAKUME ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA			**3 emakume**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.13. TAULA Kongresurako hauteskunde-zerrenden banaketa, sexuaren araberakoa. 2004ko Hauteskunde Orokorrak (GIPUZKOA)

ALDERDIA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA- BURUA
Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ – EAJ)	4	2	Gizona
Alderdi Popularra (PP)	5	1	Gizona
Eusko Alderdi Sozialista (PSE-EE)	3	3	Gizona
La Falange (FE)	6	0	Gizona
Izquierda Republicana (IR)	4	2	Emakumea
Falange Auténtica (FA)	5	1	Gizona
Ezker Batua – Izquierda Unida (EB/IU)	4	2	Gizona
Eusko Alkartasuna (EA)	3	3	Emakumea
Democracia Nacional (DN)	6	0	Gizona
EKA – Euskal Herriko Karlista Alderdia	4	2	Emakumea
Movimiento Social Republicano (MSR)	4	2	Gizona
Falange Española de las JONS	4	2	Emakumea
Aralar – Zutik (ARALAR – ZUTIK)	2	4	Gizona
Partido Humanista (PH)	2	4	Emakumea
Centro Democrático y Social (CDS)	4	2	Gizona
GUZTIRA 90	**60**	**30**	
	%66,7	**%33,3**	
EMAKUME ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA			**5 emakume**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.14. TAULA Senaturako hauteskunde-zerrenden banaketa, sexuaren araberakoa. 2004ko Hauteskunde Orokorrak (ARABA)

KANDIDATURA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA- BURUA
Partido Obrero Socialista Internacionalista (POSI)	1	0	Gizona
Falange Auténtica (FA)	1	0	Gizona
Centro Democrático y Social (CDS)	1	2	Emakumea
Falange Española de las JONS	1	0	Gizona
EKA. Euskal Herriko Karlista Alderdia (EKA – PC)	1	0	Gizona
Aralar – Zutik (ARALAR – ZUTIK)	1	2	Emakumea
Partido Antitaurino Contra el Maltrato Animal (PACMA – ZAAAA)	1	0	Gizona
Eusko Alderdi Sozialista (PSE-EE)	2	1	Gizona
Otra Democracia es posible (OTRADEM)	1	0	Gizona
Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ – EAJ)	2	1	Gizona
Ezker Batua – Izquierda Unida (EB/IU)	2	1	Gizona
Comunión Tradicionalista Carlista (CTC)	2	1	Gizona
Eusko Alkartasuna (EA)	1	2	Emakumea
Partido Humanista (PH)	1	0	Gizona
Alderdi Popularra (PP)	2	1	Gizona
GUZTIRA 31	**20**	**11**	
	%64,5	**%35,5**	
EMAKUME ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA			**3 emakume**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.15. TAULA Senaturako hauteskunde-zerrenden banaketa, sexuaren araberakoa. 2004ko Hauteskunde Orokorrak (BIZKAIA)

KANDIDATURA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA- BURUA
Alderdi Popularra (PP)	2	1	Emakumea
Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ – EAJ)	2	1	Gizona
Euskal Herriko Karlista Alderdia (EKA – PC)	1	0	Gizona
Comunión Tradicionalista Carlista (CTC)	1	0	Gizona
Euskadiko Alderdi Sozialista (PSE-EE)	3	0	Gizona
Partido Antitaurino Contra el Maltrato Animal (PACMA – ZAAAA)	0	1	Emakumea
Coalición Republicano – Socialista (IR – PASOC)	1	0	Gizona
Partido del Karma Democrático (PKD)	2	1	Emakumea
Falange Auténtica (FA)	1	0	Gizona
Ezker Batua – Izquierda Unida (EB/IU)	2	1	Gizona
Eusko Alkartasuna (EA)	2	1	Gizona
Aralar – Zutik (ARALAR – ZUTIK)	3	0	Gizona
Falange Española de las JONS	1	0	Gizona
Partido Obrero Socialista Internacionalista (POSI)	0	1	Emakumea
Centro Democrático y Social (CDS)	2	1	Emakumea
Partido Humanista (PH)	2	1	Gizona
Ciudadanos Agobiados y Cabreados (CayC)	1	0	Gizona
GUZTIRA 34	**25**	**9**	
	%73,5	**%26,5**	
EMAKUME ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA			**5 emakume**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.16. TAULA Senaturako hauteskunde-zerrenden banaketa, sexuaren araberakoa. 2004ko Hauteskunde Orokorrak (GIPUZKOA)

KANDIDATURA	GIZONAK	EMAKUMEAK	ZERRENDA-BURUA
EKA. Euskal Herriko Karlista Alderdia (EKA – PC)	1	0	Gizona
Euskadiko Alderdi Sozialista – Euskadiko Ezkerra (PSOE) [PSE-EE (PSOE)]	1	2	Gizona
Ezker Batua – Izquierda Unida (EB/IU)	1	2	Emakumea
Aralar – Zutik (ARALAR – ZUTIK)	2	1	Gizona
Falange Auténtica (FA)	1	0	Gizona
Coalición Republicano – Socialista (IR – PASOC)	0	1	Emakumea
Eusko Alkartasuna (EA)	2	1	Emakumea
Alderdi Popularra (PP)	1	2	Emakumea
Comunión Tradicionalista Carlista (CTC)	2	1	Emakumea
Otra Democracia es posible (OTRADEM)	1	0	Gizona
Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ – EAJ)	2	1	Gizona
Partido Obrero Socialista Internacionalista (POSI)	1	0	Gizona
Falange Española de las JONS	1	0	Gizona
Partido Humanista (PH)	0	1	Emakumea
Centro Democrático y Social (CDS)	1	2	Gizona
Partido Antitaurino Contra el Maltrato Animal (PACMA – ZAAAA)	1	0	Gizona
GUZTIRA 32	**18**	**14**	
	%56,3	**%43,7**	
EMAKUME ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA			**6 emakume**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

Kongresurako zerrenda-buruak kontutan harturik, gizonak %80 dira; eta emakumeak, %20, 45etarik 9 zehazki. Senatuaren kasuan, EAEn aurkeztutako 48 zerrenda-buruak 14 emakumeren (%29,2) eta 34 gizonen (%70,8) artean banatuta daude.

3.17. TAULA Kongresurako zerrenda-buruak. 2004ko hauteskundeak

	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA
Araba	1	13	14
Bizkaia	3	13	16
Gipuzkoa	5	10	15
GUZTIRA	**9**	**36**	**45**
%	%20	%80	

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.18. TAULA Senaturako zerrenda-buruak. 2004ko hauteskundeak

	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA
Araba	3	12	15
Bizkaia	5	12	17
Gipuzkoa	6	10	16
GUZTIRA	**14**	**34**	**48**
%	%29,2	%70,8	

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko otsailaren 17ko 41 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

EUROPAKO PARLAMENTURAKO 2004KO HAUTESKUNDEAK 3.3

Azkenik, 2004ko ekaineko Europako hauteskundeen kariaz aurkeztutako hauteskunde-zerrenden osaketari dagokionez, emakumeak buru Estatuko hauteskunde-barrutian aurkeztutako 32 kandidaturetariko 5etan bakarrik dira, guztirakoaren %15,6tan alegia.

3.19. TAULA Europako Parlamenturako 2004ko ekainaren 13ko hauteskundeetarako kandidaturetako zerrenda-buruen banaketa, sexuaren araberakoa

KANDIDATURA	ZERRENDA- BURUA
Galeusca-Pueblos de Europa (GALEUSCA)	Gizona
Centro Democrático y Social (C.D.S)	Emakumea
Partido Socialista Obrero Español (PSOE)	Gizona
Nueva Izquierda Verde (N.I.V)	Gizona
Candidatura D´unitat Popular (CUP)	Gizona
Unión Centrista Liberal (UCL)	Gizona
La Falange (FE)	Gizona
Alderdi Popularra (PP)	Gizona
Europa de los Pueblos (EdP)	Gizona
Tierra Comunera-Partido Nacionalista Castellano (TC-PNC)	Gizona
Nós-Unidade Popular (NÓS-UP)	Gizona
Salamanca, Zamora, León Prepal (PREPAL)	Gizona
Coalición Europea (CE)	Gizona
Aralar (ARALAR)	Gizona
Estat Català (EC)	Emakumea
Partido Humanista (PH)	Gizona
Herritarren Zerrenda (HZ)	Emakumea
Por Un Mundo Más Justo (PUM+J)	Gizona

3.19. TAULA Europako Parlamenturako 2004ko ekainaren 13ko hauteskundeetarako kandidaturetako zerrenda-buruen banaketa, sexuaren araberakoa. (jarraipena)

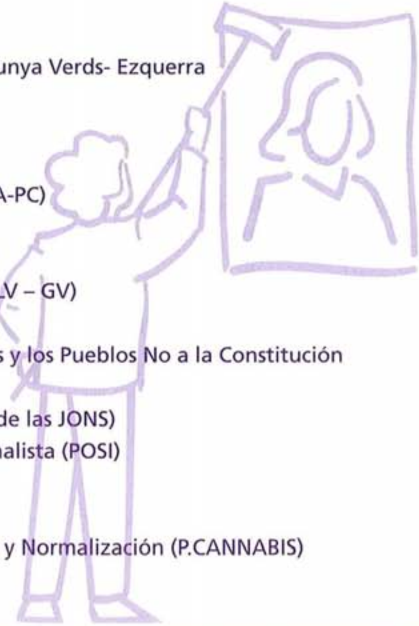

KANDIDATURA	ZERRENDA- BURUA
Izquierda Unida- Iniciativa per Catalunya Verds- Ezquerra Unida I Alternativa (IU-ICV-EUIA)	Gizona
Partido "Familia y Vida" (PF y V)	Gizona
Falange Auténtica (FA)	Gizona
Euskal Herriko Karlista Alderdia (EKA-PC)	Emakumea
Los Parados (LOS PARADOS)	Gizona
Partido de Acción Socialista (PASOC)	Gizona
Los Verdes – Grupo Verde Europeo (LV – GV)	Emakumea
Partido Demócrata Español (PADE)	Gizona
Por Unha Europa de los Trabajadores y los Pueblos No a la Constitución Europea {PCPE-LI (LIT-CI) }	Gizona
Falange Española de las J.O.N.S. (FE de las JONS)	Gizona
Partido Obrero Socialista Internacionalista (POSI)	Gizona
Democracia Nacional (DN)	Gizona
Coalición Liberal (CL)	Gizona
Partido Cannabis por la Legalización y Normalización (P.CANNABIS)	Gizona
ZERRENDA-BURUAK GUZTIRA	**Gizonak: 27 (%84,4)** **Emakumeak: 5 (%15,6)**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko maiatzaren 18ko 120 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

Osaketa osoa kontutan hartzen badugu (igurikapen handiagoak agertzen dituzten zerrenden kasuan bakarrik), ikus dezakegu ezen portzentajeak askoz handiagoak direla, emakumeak kide guztietarik %40,7 dira. Alabaina, proportzio hori txikiagoa da hauteskundeen ostean hautetsi ziren pertsonen artean: jokoan zeuden 54 aulkietarik 18 (%33,3) emakumeei egokitu zitzaizkien; eta 36 (%66,7), gizonei.

3.20. TAULA Europako Parlamenturako 2004ko ekainaren 13ko hauteskundeetarako kandidaturen banaketa, sexuaren araberakoa

KANDIDATURA	GIZON. KOP.	GIZON. %	EMAKUM. KOP.	EMAKUM. %	GUZTIRA
Galeusca-Pueblos de Europa (GALEUSCA)	32	59,26	22	40,74	54
Partido Socialista Obrero Español (PSOE)	30	55,56	24	44,44	54
Alderdi Popularra (PP)	36	66,67	18	33,33	54
Europa de los Pueblos (EdP)	34	62,96	20	37,04	54
Aralar (ARALAR)	32	59,26	22	40,74	54
Herritarren Zerrenda (HZ)	31	57,41	23	42,59	54
Izquierda Unida- Iniciativa per Catalunya Verds- Ezquerra Unida I Alternativa (IU-ICV-EUIA)	29	53,70	25	46,30	54
GUZTIRA	**224**	**59,3**	**154**	**40,7**	**378**

ITURRIA: Asteartea izandako 2004ko maiatzaren 18ko 120 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

3.21. TAULA Europako Parlamenturako 2004ko ekainaren 13ko hauteskundeetan hautetsiriko gizonak eta emakumeak alderdika eta sexuaren arabera

KANDIDATURA	GIZON. KOP.	GIZON. %	EMAKUM. KOP.	EMAKUM. %	GUZTIRA
Partido Socialista Obrero Español (PSOE)	14	56	11	44	25
Alderdi Popularra (PP)	17	70,84	7	29,16	24
Galeusca-Pueblos de Europa (GALEUSCA)	2	100	0	0	2
Izquierda Unida- Iniciativa per Catalunya Verds- Ezquerra Unida I Alternativa (IU-ICV-EUIA)	2	100	0	0	2
Europa de los Pueblos (EdP)	1	100	0	0	1
GUZTIRA	**36**	**66,7**	**18**	**33,3**	**54**

ITURRIA: Osteguna izandako 2004ko uztailaren 1eko 158 zenbakiko EAOko datuen araberako elaborazio propioa.

4

HERRI ADMINISTRAZIOA

Herri Administrazioa aztertzeko beste eremu interesgarri bat da, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari dagokionean. Orokorrean, erakundeotako gizon eta emakumeen presentzia herri botereetan hautetsiriko pertsonen artean ikusitakoa baino orekarik ez handiagokoa izaten da.

Emakumeek euskal bizitza politikoko beste eremu batzuk atzitzearen azken hamarkadetako bilakaera gorabehera, gobernuak eta izendapen politikoko karguak gizonek betetzen dituzte bereziki oraindik.

GOI-KARGUAK 4.1

Euskal administrazioetan, izendapen politikoko karguetan, emakumeen eta gizonen presentzia ez da asko aldatu azken urteetan. Betearazpen maila da, oraindik, emakumeentzat itxiena: horrela, egun Eusko Jaurlaritzako goi-karguen %25 bakarrik dago (sailen, sailburuordetzen eta zuzendaritzen arduradun guztiak kontutan harturik) emakumeek beteta.

Ezberdintasunak agerikoagoak dira erantzukizun-piramidean gora egin ahala. Horrela, tradizioz sailburu karguak gizonezkoek bete dituzte bereziki, eta lehenengo sei legealdietan 5 emakume bakarrik izendatu dituzte sailburu. Emakume horiek hainbat kartera hartu zuten arduratzeko: Ekonomia eta Plangintza; Kultura; eta Merkataritza, Kontsumoa eta Turismoa. Gainera, birritan bete ditu (egungo legealdia barnean sarturik) emakume batek gobernuaren bozeramalearen funtzioak.

Sarritan aztertu da elite politikoen berriztaketa maila, erantzukizuneko karguetako egonaldiaren bitartez bereziki neurtzen dena. Egindako azterketen arabera, askoz egonaldi maila altuagoa dago kargu politikoak betetzen dituzten gizonengan, eta emakumeek betetako karguak berriztatzeko joera handiagoa dago. Eusko Jaurlaritzan sailburu izan diren emakumeen kasuan, berorien karguko egonaldia, orokorrean, gizonenekoena baino askoz laburragoa izan da: birritan ez dute postuan urtebe-

te egin eta andreotariko bik bakarrik eutsi diote beren karguari legealdi batean baino gehiagotan.

Sailburu emakumezkoen portzentajea urteetan zehar aldatuz joan da, %20ko maila gainditu barik, egungo gobernuaren %36,4 izan arte. Egun, jaurlaritza osatzen duten hamar sailetarik lau emakumeek zuzenduta daude: Ogasuna eta Herri Administrazioa; Kultura; Industria, Merkataritza eta Turismoa; eta Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerketa. Gainera, 1998an hasitako aurreko legealdiaz geroztik, emakume batek betetzen du lehendakariordearen kargua.

Emakumeek betearazpen mailako kargu politikoak hartzeko zailtasunak dituzte beste sail batzuetan ere. Gizonak gehiengodunak dira Sailordetza eta idazkaritza nagusietan: guztirakoaren %91,2. Egin-eginean ere, egun 4 emakumek bakarrik izaten dute sailburuordetza-maila. Zuzendaritzen kasuan, %27,8 bakarrik daude emakumeek hartuta. Aurreko legealdiak historikoki errepasatuta esan daitekeenez, emakume gehitxoago daude Eusko Jaurlaritzako goi-karguetan, baina gehiagotze hori ez da ordezkaritza-erakundeetako neurri berean gertatu.

4.1. TAULA Eusko Jaurlaritzako eta bertako Erakunde Autonomoetako goi-karguak, sexuaren arabera. 2004

	GUZTIRA	EMAKUMEAK		GIZONAK	
	ABS.	ABS.	%	ABS.	%
Sailak (1)	11	4	36,4	7	63,6
Sailburuordetza-maila	36	4	11,1	32	88,9
Zuzendaritza-maila	133	37	27,8	96	72,2
GUZTIRA	**180**	**45**	**25,0**	**135**	**75,0**

ITURRIA: Emakunde.

(1) Eusko Jaurlaritzako lehendakariorde andreak bereganaturik du Ogasun eta Herri Administrazio sailburuaren kargua. Publikoa.

Emakumeen erakundeetako presentziari buruz azpimarratu ohi denez, emakumeak zenbait erakunde-arlotan sartzea ikusgarriagoa izan da. Horrela, tradizioz, emakumeek historikoki bete duten rolarekin zerikusia duten arloetan (Gizarte Arazoetarako Sailean, Kultura Sailean, Osasun Sailean eta Hezkuntza Sailean) sartzea errazagoa izan da politikari andreentzat. Eusko Jaurlaritzaren kasu zehatzean ikusi denez, joera hori aldatu da. Kultura Saileko karguetan dago emakumeen presentziarik handiena, genero-berdintasuna dago zuzendaritzen kasuan, baina Etxebizitza eta Gizarte Gaiak eta Osasun Sailetako goi-karguetako emakumeen presentzia ia %20koa da. Industri, Merkataritza eta Turismo eta Herrizaingo Sailetako karguetako emakumeen presentzia %33tik gorakoa da. Orokorrean, zenbait aurrerapen ikusi diren arren, oraindik gizon gehiago daude erantzukizun politikoko karguetan. Arlo jakin batzuetako kargu guztiak gizonek beteta daude, hala nola, Nekazaritza eta Arrantzakoak.

4.2. TAULA Eusko Jaurlaritzako eta bertako Erakunde Autonomoetako goi-karguak, sailen eta sexuaren arabera. 2004

	SAILA		SAILBURU ORDETZA--MAILA			ZUZENDARITZA--MAILA			% GUZTIRA	
	E	G	GUZT	E	G	GUZT	E	G	E	G
Lehendakaritza			5	1	4	11	3	(2)8	25,0	75,0
Lehendakariordetza (1)	1		3	0	3	9	3	6	30,8	69,2
Ogasun eta Herri Adm. (1)	1		4	0	4	14	3	11	21,1	78,9
Hezkuntza, Unib. eta Ikerk.	1		4	0	4	11	4	7	31,3	68,8
Herrizaingo Saila		1	2	1	1	14	5	9	35,3	64,7
Industria, Merkataritza eta Tur.	1		4	1	3	13	4	9	33,3	66,7
Etxebizitza eta Gizarte Gaiak		1	2	0	2	9	2	7	16,7	83,3
Justizia, Lan eta G.S.		1	3	1	2	13	3	10	23,5	76,5
Osasuna		1	2	0	2	8	2	6	18,2	51,8
Kultura	1		2	0	2	11	6	5	50,0	50,0
Lurralde Antol. eta Inguru.		1	2	0	2	7	1	6	10,0	90,0
Garraioa eta Herri Lanak		1	1	0	1	5	1	4	14,3	85,7
Nekazaritza eta Arrantza		1	2	0	2	8	0	8	00,0	100,0
GUZTIRA	**5**	**7**	**36**	**4**	**32**	**133**	**37**	**96**	**25,4**	**74,6**

ITURRIA: Emakunde.

(1) Pertsona bera bi sailetako burua da.

(2) Eusko Jaurlaritzaren Atzerriko 4 ordezkariak barnean sarturik daude.

Gizon eta emakumeen arteko kargu politikoetako ezberdintasuna bestelako postuetan ikus daiteke halaber. Horrela, Eusko Jaurlaritzak egungo legealdian egindako 85 izendapenetarik 25 emakumezko bakarrik izendatu ziren. Aztertutako organoei dagokienean, gizonak gehiengodunak dira Eusko Jaurlaritzak izendatutako postuetan, egindako izendapenak emakumeei bakarrik dagozkien Emakunderen Zuzendaritza Kontseiluan izan ezik. Egin-eginean ere, euskal legegintza-ganberak egindako pertsona bakarreko izendapen guztiak gizonezkoentzakoak izan ziren. Horrelako kasuen

artean honakook aipa daitezke: EITB-ren zuzendari nagusia eta halaber Ingurumenerako Aholku Batzordeko burua den Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren Patronatuko arduraduna.

4.3. TAULA Egungo Eusko Legebiltzarrak egindako izendapenak (VII. Legealdia)

	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA
Senatariak	1	2	3
Arartekoa	1	1	2
Herri-Kontuen Euskal Epaitegia	5	2	7
EHUko Gizarte Kontseilua	6	2	8
RTVEren Euskal Herriko Aholku Batzordea	10	5	15
EITB-ren Administrazio Kontseilua	17	2	19
EITB-ren zuzendari nagusia	1	-	1
Euskal Estatistika Kontseilua.	3	-	3
EAEko Hauteskunde Batzordeko kideak	4	1	5
Emakunderen Zuzendaritza Kontseilua	-	6	6
Euskal Gizataldeekiko Harremanetarako Aholku Batzordea	1	1	2
Euskal Herriko Justizi Auzitegi Nagusiarentzako Terna	3	-	3
Droga Mendekotasunen Aholku Kontseilu	3	2	5
Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren Patronatua	1	-	1
Gastu Erreserbatuak kontrolatzeko Batzordea	4	1	5
Ingurumen Aholku Batzordea	1	-	1
Datuak babesteko Euskal Agentziaren Kontsulta Kontseilua	1	-	1
GUZTIRA	**61**	**25**	**86**

ITURRIA: Eusko Legebiltzarreko Dokumentazio Zerbitzuko datuetatik abiaturiko elaborazio propioa. <parlamento.euskadi.net>

Gizon eta emakumeen arteko goi-karguetako ezberdintasuna bistakoa da Foru Aldundien kasuan. Hiru Lurralde Historikoetan goi-karguetako emakumeen proportzioa gizonena baino txikiagoa da oraindik, baina gora joan da azken urteetan. Egun emakumeek hiru Foru Aldundietako goi-karguen %16,7 betetzen dute. Ildo horretatik, Gi-

puzkoako Foru Aldundia nabarmendu behar da, bertan erantzukizun politikoko kargudun emakumeak kargudun pertsona guztien ia laurdenak baitira.

4.4. TAULA Foru Aldundietako diputatuen (emakumeen zein gizonen) bilakaera. 1991-2003

	1991		1999		2003	
	E	G	E	G	E	G
Araba	1	9	1	9	1	9
Bizkaia	0	12	2	9	1	11
Gipuzkoa	2	11	1	8	3	8
GUZTIRA	**3**	**32**	**4**	**26**	**5**	**28**

ITURRIA: Emakunde eta Foru Aldundien Informazio Zerbitzuak.

Oharra: hiru diputatu nagusiak daude bertan sarturik.

Egiaztaturiko aurrerapena gorabehera, ezein emakume ez da diputatu nagusi hautetsi historiako ezein unetan. Egin-eginean ere, egun 5 andrek bakarrik betetzen dute diputatuaren kargua, eta 25 gizon daude foru sailen arduradun nagusi gisa. Zuzendaritza Nagusiei dagokienez, gizonezkoek 57 zuzentzen dituzte, eta emakumeek 12.

4.5. TAULA Foru Aldundietako goi-karguak, sexuaren arabera. 2004

	FORU DIPUTATUAK*		ZUZENDARITZA NAGUSIAK		GUZTIRA	% EMAKUMEAK	% GIZONAK
	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK			
Araba	1	9	3	14	27	14,8	85,2
Bizkaia	1	11	4	25	41	12,2	87,8
Gipuzkoa	3	8	5	18	34	23,5	76,5
GUZTIRA	**5**	**28**	**12**	**57**	**102**	**16,7**	**83,3**

ITURRIA: Foru Aldundien Informazio Zerbitzuak.

*Hiru diputatu nagusiak daude bertan sarturik.

HERRI ENTITATEAK ETA ERAKUNDEAK 4.2

Emakume gutxiago daude izendapen politikoko postuetan, eta, baita, Herri Administrazioaren beste eremu batzuetan. Horrela, herri erakundeetako burutzak edo zuzendaritzak ere joera hori du. Bost emakume eta hamaika gizon dira buru erakunde autonomoetan, zuzenbide pribatuko izaki publikoetan, kontseiluetan eta Legebiltzarrari atxikitako beste organo batzuetan. Emakumeek egun Euskal Herriko Poliziaren Ikastegia, Emakunde Emakumearen Euskal Erakundea, Soin Hezkuntzako Euskal Erakundea, Energiaren Euskal Erakundea eta Herri-Kontuen Euskal Epaitegia zuzentzen dute.

4.6. TAULA Herri erakundeetako burutza edo zuzendaritza, sexuaren araberakoa: erakunde autonomoak, zuzenbide pribatuko izaki publikoak, kontseiluak eta Legebiltzarrari atxikitako organoak

	ARDURADUNA
ERAKUNDE AUTONOMIADUNAK	
Euskal Herriko Poliziaren Ikastegia	Emakumea
Emakunde- Emakumearen Euskal Erakundea	Emakumea
Eustat- Euskal Estatistika Erakundea	Gizona
HABE- Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzeko Erakundea	Gizona
HAEE- Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea	Gizona
SHEE- Soin Hezkuntzako Euskal Erakundea	Emakumea
Osalan- Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea	Gizona
ZUZENBIDE PRIBATUKO HERRI ENTITATEAK	
Euskal Irrati Telebista	Gizona
Euskal Trenbide Sarea	Gizona
EEE - Energiaren Euskal Erakundea	Emakumea
Osakidetza- Euskal Osasun Zerbitzua	Gizona

4.6. TAULA Herri erakundeetako burutza edo zuzendaritza, sexuaren araberakoa: erakunde autonomoak, zuzenbide pribatuko izaki publikoak, kontseiluak eta Legebiltzarrari atxikitako organoak (jarraipena)

	ARDURADUNA
KONTSEILUAK	
Euskal Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea	Gizona
Lan Harremanen Kontseilua	Gizona
Euskadiko Kooperatiben Goren Kontseilua	Gizona
LEGEBILTZARRAREN MENPEKO ORGANOAK	
Herri-Kontuen Euskal Epaitegia	Emakumea
Arartekoa	Gizona
GUZTIRA	**5 emakume** **11 gizon**

ITURRIA: Eusko Jaurlaritza Direktoriotik abiaturiko elaborazio propioa.

ERAKUNDE-ARTEKO BATZORDEAK 4.3

Eusko Jaurlaritzak, beste erakunde batzuek bezala, zenbait organo sortu ditu erakunde-arteko eta sail-arteko lankidetzarako eta koordinaziorako, eta hiritarrek parte hartu ahal izateko.

Organo horiek guztiek arazoak eta gizarte errealitatea aztertu eta sailen eta erakundeen eskumeneko eremuak bateratzea ahalbidetzen duen zeharkako perspektibatik esku hartzea dute xede. Lankidetza-mekanismoon onura eta baliagarritasunak honakoa du erakuspide: erabakiak hartzea eta Jaurlaritzak ezarririko jarduketak ebalua-

tzea. Horrela, erabakitzeko ahalmena mugaturik eduki ahal badute ere, feedback-erako eta informazioa banatzeko mekanismo garrantzitsuak dira.

Adierazi behar denez, askotan koordinazio-, lankidetza- eta aholkularitza-organoon osaketan ez da aurreikusten haien kideen izenen aipamena. Hori dela eta, datuak sexuaren arabera bereiztea zaila da. Hori guztia gorabehera, horrelako parteharmen-mekanismoen garrantzia dela eta, informazioa dugun kasuak aipatzea komeni da. Kasu honetan dauden organoetarik %12ri dagozkie eta argi erakusten dute gizonezkoen proportzioa emakumezkoena baino askoz handiagoa dela haien osaketan. Hori herri administrazioetako eta elkarteetako zuzendaritza-karguetako emakumeen presentzia urriaren zuzeneko ondorio da. Egin-eginean, organoon osaketak honako oinarriok ditu: hainbat sail eta erakundetako goi-karguak, eta, neurri txikiagoan, entitate sozialen ordezkariak.

Gainera, batzordeotako batzuek hiritarren iritzia erantsirik dute, elkarteen ordezkariek eta ospetsuak eta gaian esperientzia dutenak diren pertsonek parte harturik. Organooi horrelako emakumeak eranstea gizartearen aintzatespenaren seinale argia izango litzateke eta horrek emakumeak hainbat eremutan bistaratzeko lan garrantzitsua ekarriko luke berekin.

Txosten honetan aztertutako 19 organoetarik hirutan emakumeen presentzia %30-40koa da; eta bederatzitan, %15-25koa. Badaude gizonek bakarrik osaturiko 3 organo ere, honakook: Euskal Kulturaren Kontseilu Nagusia, Unibertsitateen Euskal Kontseilua eta Unibertsitate Irakaskuntzaren Koordinazio Kontseilua.

4.7. TAULA Aztertu diren eta Eusko Jaurlaritzaren sailei atxikirik dauden 19 lankidetza- eta koordinazio-organoen osaketa, sexuaren arabera

IZENA	GIZONEZKOAK		EMAKUMEZKOAK		GUZTIRA
	ABS.	%	ABS.	%	
Euskal Gizataldeekiko Harremanetarako Aholku Batzordea	17	81,0	4	19,0	21
Euskadiko Garapen Lankidetzarako Aholku Batzordea	16	80,0	4	20,0	20
Funtzio Publikoaren Euskal Kontseilua	4	80,0	1	20,0	5
Euskadiko Eskola Kontseilua	5	62,5	3	37,5	8
Musika Irakaskuntzen Aholku Batzordea	7	87,5	1	12,5	8
Unibertsitateen Euskal Kontseilua	4	100,0	0	0,0	4
Unibertsitate Irakaskuntza Publikoa Koordinatzeko Kontseilua	5	100,0	0	0,0	5
Ertzaintza Kontseilua	9	90,0	1	10,0	10
Turismoko Aholku Batzordea	15	83,3	3	16,7	18
Osasun Publizitatea Kontrolatzeko Batzordea	12	75,0	4	25,0	16
Minbiziaren Aholku Batzordea	17	85,0	3	15,0	20
Diabetearen Aholku Batzordea	9	69,2	4	30,8	13
Aho-hortzen Osasunaren Aholku Batzordea	12	92,3	1	7,7	13
Txertaketen Euskadiko Aholku Batzordea	10	76,9	3	23,1	13
Agiri Klinikoak Balioetsi, Hautatu eta Garbitzeko Batzordea	6	60,0	4	40,0	10
Euskal Kulturaren Kontseilu Nagusia	7	100,0	0	0,0	7
Euskararen Aholku Batzordea	38	80,9	9	19,1	47
Euskadiko Ondare Arkitektoniko Monumentalaren Aholku Batzordea	7	77,8	2	22,2	9
Lurralde Politikako Kontseilu Aholkularia	19	95,0	1	5,0	20

ITURRIA: Emakunde eta organoak sortzeko eta antolatzeko arauak.

5

ALDERDI POLITIKOAK ETA SINDIKATUAK

Alderdi politikoak eta sindikatuak funtsezko dimentsioak dira egungo demokrazietako parteharmen politikoko prozesuetan. Erakunde hauetako emakumeen presentzia nabarmen handitu da azken urteetan. Erakundeok aztertzea garrantzitsua da. Izan ere, gizon eta emakumeak erabakia hartzeko eremuetara (erakundeetara, gobernura eta abarretara) sartzeak haien presentziarekin eta beroriek erakundeotan duten eginkizunarekin zerikusi handia du.

ALDERDI POLITIKOAK 5.1

Alderdi politikoak sistema politikoak itxuratzeko funtsezko elementuak dira. Gizarte zibilaren eta erakundeen arteko sail bitartekari gisa dabiltza eta elite politikoak biltzeko egitura eztabaidaezinak dira. Ildo horretatik, erakundeotako emakumeen presentzia eta ausentziak neurri handi batean zehazten du beste erabaki-erakunde batzuetako haien ordezkaritza.

Gizon eta emakumeen alderdi politikoetako presentziak zenbait aldaketa izan ditu azken hamarkadan. Orokorrean esan daitekeenez, EAEko alderdi guztietako gobernuetako eta afiliazioetako gizonezkoen proportzioa emakumeena baino handiagoa da. Hala ere, emakumeen presentzia azken urteetan organootariko gehienetan garrantzia hartzen joan da.

Afiliazioari dagokionez, horri buruz egindako ikerketa urrietan egiaztatu dute ezen afiliatuen artean emakumeen kopurua gizonezkoena baino askoz txikiagoa dela alderdi politikoetan orotan. Alabaina, emakumeen afiliazioko presentziak gobernukoak baino portzentaje altuagoak agertu ditu. 1995eko datuen arabera, emakumeek afiliazioaren laurdena gainditurik dute EAEko alderdi politiko guztietan. Emakumeen Eusko Alkartasuneko eta Alderdi Popularreko afiliazioko portzentajea %40 ingurukoa da.

5.1. TAULA Emakumeak eta gizonak Euskal Autonomia Erkidegoko alderdietako afiliazioetan (1995)

	EMAKUMEZKOAK	%	GIZONEZKOAK	%	AFILIAZIOA GUZTIRA
PNV	8.697	27,2	23.277	72,8	31.974
EA	5.810	39,3	8.982	60,7	14.792
HB	-	30,0	-	70,0	-
PSE	2.791	29,4	6.709	70,6	9.500
IU-EB	253	23,0	847	77,0	1.100
PP	953	41,2	1.361	58,8	2.314
UA	252	26,7	693	73,3	945
GUZTIRA	**18.756**	**30,9**	**41.869**	**69,1**	**60.625**

ITURRIA: Elizondo, Arantxa (1999): *Euskal Autonomia Erkidegoko alderdi politikoetako emakumeen presentzia.* Eusko Jaurlaritza, Gasteiz.

Ezberdintasuna handiagoa da betearazpen mailetan, zeinetako portzentajeak jaisteko joera duten diren afiliazioen aldean, kuota-sistema erabiltzen duten alderdietan izan ezik. EAEko alderdietako gobernuei buruzko datuek taldeen arteko ezberdintasun nabarmenak erakusten dituzte: PSE-EEk agertzen du portzentajerik orekatuena (%47,6). Bigarrena Alderdi Popularra da portzentajean (%38,3). Eusko Alkartasunean bakarrik da haren gobernuko burua emakumea. Kargu hori azken bost urteetan bete du. Hori bereziki garrantzitsua da, EAEko alderdi politiko batean buruaren kargua bete duen emakume bakarra baita.

Kontrako muturrean EAJ nabarmendu da. Egun bere organo betearazlean bi emakume ditu, guztietarik %14,3. Hori da alderdi honetako gobernuak azken urteetan iritsiriko portzentajerik altuena. Gainera, nabarmendu behar denez, emakumeotariko batak idazkari nagusiaren kargua betetzen du eta, halaber, alderdiaren buru-batzarreko bozeramalea da.

5.2. TAULA Emakumeak eta gizonak EAEko parlamentu-ordezkaritzadun alderdien organo betearazleetan. 2004

	GUZTIRA	EMAKUMEAK		GIZONAK	
		ABS.	%	ABS.	%
EAJ-PNV	14	2	14,3	12	85,7
EA	12	4	33,3	8	66,7
BATASUNA *	32	9	28,1	23	71,9
PSE-EE	21	10	47,6	11	52,4
IU-EB*	14	5	35,7	9	64,3
PP*	60	23	38,3	37	61,7
GUZTIRA	**153**	**53**	**34,6**	**100**	**65,4**

ITURRIA: Alderdi politikoek eurek eman edo berorien web orrialdeetatik hartutako datuetatik abiaturiko elaborazio propioa.

Oharra: Izartxoa (*) ondoan jarri diegun alderdiei buruzko datuak 2002koak dira.

5.3. TAULA EAEko parlamentu-ordezkaritzadun alderdien organo betearazleetako buruen sexua. 2004

ALDERDIA	LEHENDAKARITZA
EAJ-PNV	Gizona
EA	Emakumea
BATASUNA	Gizona
PSE-EE	Gizona
IU-EB	Gizona
PP	Gizona

ITURRIA: Alderdi politikoek eurek eman edo berorien web orrialdeetatik hartutako datuetatik abiaturiko elaborazio propioa.

SINDIKATUAK 5.2

Gizon eta emakumeen ordezkapenak, EAEko sindikatuen zuzendaritza-organoetakoak, alderdienetakoaren antzeko bideari jarraitzen dio. Emakumeak betidanik baztertuta egon dira sindikatuen mundutik, ordaindutako lanean gutxiago egon baitira. Alabaina, azken urteetan euskal sindikatuen egituretan eta zuzendaritza-organoetan berrikuntza txikiak gertatzen izan dira. Beraien bitartez, haien zuzendaritza-organoetan emakume gehiago sartu dira eta berdintasuna eta genero-perspektiba erantsi zaizkie haien barneko eztabaidei eta aldarrikapenei.

EAEko sindikatu nagusien organo betearazleetako emakumeen presentzia, orokorrean, alderdi politikoenetakoena baino txikiagoa da, nahiz eta azken urteetan nabarmen handitu den. Ildo horretatik, LAB sindikatuaren zuzendaritza eta STEE-EILAS sindikatuarena nabarmendu behar dira. Izan ere, lehenengo sindikatuaren zuzendaritzak 2004ko maiatzean bere azken biltzarra izan zuen eta harrezkero zuzendaritza parekidea du; eta Hezkuntzaren munduari loturiko STEE-EILAS sindikatuaren zuzendaritzan azken urteetan emakume gehiago egon dira. Aurrerapenak gorabehera, aipaturiko kasu guztietan sindikatuaren Idazkaritza Nagusia gizonezko batek betetzen du.

5.4. TAULA Emakumeak eta gizonak EAEko sindikatu nagusien zuzendaritzetan. 2004

	GUZTIRA	EMAKUMEAK		GIZONAK	
		ABS.	%	ABS.	%
ELA	12	3	25,0	9	75,0
CC.OO.	25	8	32,0	17	68,0
LAB	10	5	50,0	5	50,0
UGT	9	2	22,2	7	77,8
STEE-EILAS	17	8	47,1	9	52,9
GUZTIRA	**73**	**26**	**35,6**	**47**	**64,4**

ITURRIA: Sindikatuek eurek eman edo berorien web orrialdeetatik hartutako datuetatik abiaturiko elaborazio propioa.

6

ESKU-HARMEN PUBLIKOA

Gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren aldeko herri politikak erakundeen esku-harmeneko goranzko eremuak dira. Berdintasun-politikak era berekoak dira beraien edukiei, ezarpen-erritmoari, aurretik ikusitako helburuei eta lortutako emaitzei dagokienean. Alabaina, apurka-apurka eta progresiboki orokortu dira gure inguruko erakunde-eremuetan. Prozesu horren bitartez, berdintasunaren aldeko ekimenak gehiagotu eta berdintasunari begirako egiturak sortu dira.

Txosten honetan berdintasunaren aldeko esku-harmen publikoari buruz erabilitako adierazleek Euskal Autonomia Erkidegoaren eremuan horrelako jarduketak nola garatzen diren erakusteko balio dute, oro har izanik ere. Horrela, alde batetik, ildo horretatiko legebiltzarreko jarduera bildu da, eta, bestetik, euskal herri administrazioek hiritarrek parte hartzeko abiarazitako mekanismoak eta berdintasun-planak.

LEGEBILTZARREKO EKIMENAK 6.1

Parlamentuak ez dira ordezkari hutsak eta herri politikak egiteko eginkizun garrantzitsua betetzen dute; egin-eginean ere, esku-harmen publikoa aztertzeko leku pribilegiatua dira. Hortaz, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari begirako parlamentu-jarduera gai honen agenda politikoko presentziaren adierazlea izan daiteke. Ildo horretatik, txosten honetan errepasatuta daude Eusko Legebiltzarrean aurkeztutako zerrendako ekimenak. Bereziki azpimarratu dira azken legealdian eztabaidatu direnak.

Eusko Jaurlaritza 1980an sortu zen eta orduz geroztik bertan guztira 19.704 ekimen aurkeztu dira, zeinetarik 104 bakarrik ziren gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzkoak. Horrek berekin dakarrenez, legebiltzarrak jarduten daramatzan hogeita lau urteetan sexuen arteko berdintasunari begirako lana legebiltzarreko lanaren %0,52 bakarrik izan da.

Berdintasunari begirako legebiltzarreko jarduera ez da denboran etengabea izan eta ezin daiteke hitz egin gehikuntza progresiboaz, ez kualitatiboki ez kuantitatiboki. Ekimenak bereziki ugari dira V. legealdian (guztira 33) eta egungo legealdian (orain arte 45 ekimen).

6.1. TAULA Legebiltzarreko ekimen kopurua, Eusko Legebiltzarraren legealdien eta funtzioaren arabera

LEGEBILTZARRAREN FUNTZIOA ETA EKIMEN MOTA	I. LEGEALDIA	II. LEGEALDIA	III. LEGEALDIA	IV. LEGEALDIA	V. LEGEALDIA	VI. LEGEALDIA	VII LEGEALDIA	GUZTIRA
LEGEGINTZA-FUNTZIOA								
Lege-proposamenak	0	0	1	0	0	0	1	2
BULTZATZE-FUNTZIOA								
Legekoak ez diren proposamenak								
Erakundeen adierazpenak								
Proposamenak eta Ebazpenak	2	0	1	1	12	0	11	27
KONTROL- ETA INFORMATZE--FUNTZIOA								
Galderak								
Interpelazioak								
Agertzeak	5	2	3	5	16	1	34	66
HITZARMENAK ONESTEA	0	0	0	5	5	0	0	10
GUZTIRA	**7**	**2**	**5**	**11**	**33**	**1**	**45**	**104**

ITURRIA: Eusko Legebiltzarreko Dokumentazio Zerbitzuarengandik abiatuta guk egina. <parlamento.euskadi.net> Bertan sarturik daude Legebiltzarraren Erregistroan 2004.06.10era arte aurkeztutako ekimenak.

Aurkeztutako ekimenen kopurua ez ezik, adierazi behar da berorien lerruna. Sexuen arteko berdintasunari buruzko legebiltzarreko jarduerak gobernu kontrolaren funtzioa bete du bereziki. Ildo horretatik, aurkeztutako ekimenik gehienak (guztira 66) kontrol-ekimenak izan dira: galderak, interpelazioak, informatzeko eskabideak eta agerraldiak. Bigarrenik, Eusko Legebiltzarrak bultzatze-funtzioa bete du; izan ere, hortxe ditugu legekoak ez diren proposamenak eta erakundeen adierazpenak, bosgarren legealdiaz geroztik bereziki ugari izan direnak. Hala ere, legegintzako jardue-

ra bera, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari begirakoa, txiki-txikia izan da. 24 urteotan Legebiltzarrean lege-proposamen bakarra onetsi da, Emakunde Emakumearen Euskal Erakundea sortzeari buruzkoa zehazki. Ildo horretatik nabarmendu behar denez, Gizon eta Emakumeen arteko Berdintasunari buruzko Lege-aurreproiektu bat dago, aurreikusitakoaren arabera legealdi honetan legebiltzarreko tramiteak egingo zaizkiona.

VII. Legealdiaren kasu zehatzean, Eusko Legebiltzarrean sexuaren arteko berdintasunari eta emakumeen gizarteko egoerari buruz 45 ekimen aurkeztu dira oraingoz. Legebiltzarrak betetzen dituen funtzioak kontutan harturik, bakarra dagokio garrantzitsuenari, legegintzako funtzioari alegia. Bultzatze-funtzioa 11 ekimenek betetzen dute. Beraietarik 8 legekoak ez diren eta hainbat gairi (landa-eremuari, banantzeari eta dibortzioari, indarkeriari, eusteko moduko garapenari eta abarri) buruzkoak dira. Kontrolatu eta informatzeko funtzioari dagokionez, 34 ekimen daude. Beraien artean galderak eta interpelazioak nabarmentzen dira. Beraietarik gehienak Ekintza Positiborako III. Plana betetzeari buruzkoak dira. Agertzeek edo agerraldiek, ostera, hainbat gai izan dituzte ardatz, hala nola, emakumeen kontrako indarkeria, emakumeen beste herri batzuetako egoera eta Osasun Sailaren aldetiko ginekologi arreta. Nabarmentzekoa denez, 2004ko maiatzean Emakume eta Gazteria Batzordearen baitan genero-indarkeriari buruzko txostena sortu da, Legebiltzarrak urte bereko martxoan gaiari buruz onetsi duen proposamen legekoa ez denaren ondorioz.

6.2. TAULA Eusko Legebiltzarrak berdintasunari eta emakumeei buruz tramitaturiko ekimenak, ekimen motaren eta alta dataren arabera (VII. Legealdia)

MOTA	IZENBURUA
LEGE-PROPOSAMENA	- PP-k Eusko Jaurlaritzaren lege-aurreproiektuak eta arau erregelamenduak egiteko prozeduran genero-eragina sartzeari buruz aurkezturikoa. (2004.04.21). Gaitz iritzia
LEGEKOAK EZ DIREN PROPOSAMENAK	- Elikagai-pentsioen kobrantza bermatzekoa. (2003.02.18) - Landa-eremuko emakumeen plan zehatzari buruzkoa. (2002.03.12) - Emakumeen kontrako indarkeriari aurre egiteko neurriei buruzkoa. (2002.06.05) - Eusteko moduko garapeneko emakumeen prestakuntzari eta presentziari buruzkoa. (2002.10.30) - Genero aldagaiari buruzkoa. (2003.02.18) - Banantzeko eta dibortziatzeko epaiak ez betetzearen egoerari buruzko azterketari buruzkoa. (2003.03.25) - Lana eta familia uztartzeko politikei buruzkoa (2003.11.04) - Genero-indarkeriaren aurka jotzeko neurrien plana egiteari buruzkoa. (2004.02.10)
ERAKUNDEEN ADIERAZPENA	- Emakumeen Afganistango egoerari buruzkoa. (2002.03.15)
EBAZPENAK ETA PROPOSAMENAK	- Irungo eta Hondarribiko Alardeei buruzko gatazkaren gainekoa. (2003.06.25) - Genero-indarkeriari buruzkoa (2004.05.05.)
INFORMARTZEKO ESKABIDEA	- EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planeko 2001eko jarduketa programari buruzkoa. (2002.01.29) - EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planeko 2000ko jarduketa programa ebaluatzeari buruzkoa. (2002.02.12)
GALDERAK ETA INTERPELAZIOAK	- EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planari buruzkoa. (2002.29.01) - EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planaren IIIA helburuari buruzkoa. (2002.29.01) - EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planeko 3.1.2.4 ekintzari buruzkoa . (2002.02.05) (05.02.2002) - EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planeko 3.10,30,3 ekintzari buruzkoa . (2002.02.05) (05.02.2002) - EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Planaren 2000ko eta 2001eko aurrekontu-burutzapenari buruzkoa. (2002.02.12) - III. EEEPPean aipaturik dauden eta diru-laguntzak jaso dituzten proposamenen markoko esperientziak eta ikerketak egin eta zabaltzeko proiektuen nortasunari buruzkoa. (2002.02.12) - Diru-laguntzak jaso dituzten emakumeak sustatzea xede eta jarduketa eremu duten fundazioei eta irabazi-asmorik gabeko emakume elkarteen nortasunari buruzkoa. (2002.02.12) - Genero-indarkeriari buruzko jabeldura. (2002.05.15) - Gizon eta emakumeen arteko aukera- eta tratu-berdintasunerako legeari buruzkoa. (2002.06.05)

	- Goi-karguei buruzkoa. (2002.06.05) - Emakumeentzako Ekintza Positiborako Programari buruzkoa. (2002.06.05) - Ertzaintzak tratu txarrak salatzen dituzten emakumeei emandako arretari buruzkoa. (2002.09.10) - Herrizaingo Sailak etxeko indarkeriaren biktimentzat segurtasun-planean mahaigaineraturiko neurriei buruzkoa. (2002.12.03) - Bai inkestetan bai emaitza taulatuetan egiten dituzten ikerketei genero aldagaia eransterakoan erabiltzen den metodoari buruzkoa (2003.04.11) - "Gipuzkoa 2020 hausnarketa estrategikoko prozesua" (2003.04.11) - Tratu txarren kontrako nazioarteko eguna ospatzeari buruzkoa. (2003.10.23) - Gizon eta emakumeen arteko aukera-berdintasunerako legeari buruzkoa. (2004.02.24) - Tratu txarrak jasaten dituzten emakumeek babes ofizialeko etxebizitzak atzitzeko planari buruzkoa (2004.06.01) - Emakumeen osasuna prebenitzeko programei buruzkoa (2004.09.01)
AGERTZEAK	- Afganistango egoerari eta, bereziki, bertako emakumeenari buruzko informazioa ematekoa. (2002.02.19) - Emakundek emakumeentzako tratu txarrak prebenitu eta berorien kontra borrokatzeko harturiko neurrien berri jakinaraztekoa. (2002.06.05) - Karen Musalo USAko San Franciscoko Hasting Unibertsitateko Generorako Zentro eta Aterpetxeko zuzendari andreak bera buru duen Zentroak burutzen dituen jarduerei buruzko txostenaren berri jakinaraztekoa. (2001.11.08) - Bakearen aldeko mugimenduen berri jakinaraztekoa: Beltzezko Emakumeak eta Jerusalem Link. (2002.05.16) - Emakumeen kontrako etxeko eremuko indarkeriari buruzko gaiaren gaineko ofiziozko txanda eta gainerako jarduketak azaltzekoa. (2002.06.20) - "Euskadiko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Plana burutzeko herri botereen 2001eko jarduketari buruzko memoria"ren eta "EAEko gizon eta emakumeen egoerari buruzko 2001eko kopuru"en berri jakinaraztekoa. (2002.07.049) - Euskadiko Emakumeentzako Ekintza Positiboko III. Plana burutzeko herri botereen 2002ko jarduketari buruzko memoria"ren eta "EAEko gizon eta emakumeen egoerari buruzko 2002ko kopuru"en berri jakinaraztekoa (2003.09.19) - Osasun Sailak osasunari eta hainbat ginekologi patologia prebenitzeari buruz dituen politikak azaltzeko (07.05.2004) - Palestinar emakumeen lurralde okupatuetako egoeraren berri jakinaraztekoa. (2004.02.04) - Emakumeen Palestinako egoeraren berri jakinaraz dezaten (25.06.2004) - Genero-indarkeria aztertzekoa (2004.10.06)
TXOSTENAK	Aparteko txostena: Emakumeen kontrako indarkeriarekiko EAEko erakundeen erantzuna". (2004.10.06)

ITURRIA: Eusko Legebiltzarreko Dokumentazio Zerbitzuaren datuak abiapuntu hartuta guk egina. Bertan sarturik daude Legebiltzarraren Erregistroan 2004.06.10era arte aurkeztutako ekimenak.

BERDINTASUN PLANAK 6.2

Gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren arloko herri politikak progresiboki ezartzeko erabiliriko funtsezko tresnetarikoak izan dira Ekintza Positiborako eta Aukera Berdintasunerako Planak. Euskal Autonomia Erkidegoan Emakundek egindako Ekintza Positiboko I. Plana 1991n jarri zen indarrean, eta egun indarrean dagoena 1999ko abenduan onetsitako III. Plana da.

Tresna horien erabilpena apurka-apurka zabaltzen joan da beste gobernu maila batzuetara, eta berdintasun-planak onetsi dira bai foru mailan bai udal mailan. Udal erakundeak izan ziren autonomi adibideari jarraitzen lehenengoak eta lehenengo foru plana 1999an onetsi zen. Arabako Foru Aldundia zentzu horretan aitzindari izan zen 1999an, eta hurrengoa Bizkaiko Foru Aldundia izan zen (2000). Oraintsuago, 2003an, Gipuzkoako Aldundiak ere bere lehenengo berdintasun-plana onetsi zuen.

Berdintasunerako programa edo plana onetsi duten toki erakundeen kasuan egiaztatu da ezen kopurua azken urteetan oso handitu dela. Bilbo, Donostia eta Gasteiz Euskal Autonomia Erkidegoko hiriburuetako udal herri administrazioez gain, beste 37 udalerrik badute berdintasun-plana. Udalotariko gehienek beren plana 2001az geroztik onetsi dute, baina badira berdintasunerako programetan tradizio handiagoa duten udalerri bakan batzuk ere, dagoeneko beren II. Plana abiarazi dutenak.

6.3. TAULA Berdintasun Plana duten Udalak eta Foru Aldundiak

UDALERRIA	PLANA ONETSI DEN DATA	BIZTANLEAK
Ermua	1999ko maiatzaren 5a (II. Plana)	16.795
Bilbo	2003ko otsailaren 27a (II. Plana)	349.972
Eibar	1995eko martxoaren 11	28.219
Donostia	1997ko martxoaren 13an.	178.377
Hondarribia	1997ko maiatzaren 14an.	15.044
Arrasate	1997ko ekainaren 13an.	23.118
Berriz	1998ko otsailaren 5ean.	4.312
Santurtzi	1998ko maiatzaren 18a	47.173
Gordexola	1998ko abenduaren 30a	1.511
Vitoria-Gasteiz	1999ko apirilaren 23a	216.852
Getxo	1999ko apirilaren 30a	82.285
Zalla	2000ko urtarrilaren 27a	7.857
Andoain	2000ko martxoaren 2a	13.814
Barakaldo	2000ko maiatzaren 25a	94.478
Berango	2000ko ekainaren 13a	5.311
Balmaseda	2000ko abenduaren 18a	7.069
Laudio	2001eko urtarrilaren 29a	18.931
Mungia	2001eko apirilaren 27a	13.807
Amurrio	2001eko maiatzaren 24a	9.460
Zierbena	2001eko maiatzaren 31	1.215
Ondarroa	2001eko maiatzaren 31	9.732
Zaldibar	2001eko maiatzaren 31	2.877
Elorrio	2001eko ekainaren 8a	7.157
Anoeta	2001eko ekainaren 12a	1.709
Gernika-Lumo	2001eko ekainaren 13a	15.264
Muskiz	2001eko irailaren 27a	6.558
Irun	2001eko azaroaren 28a	56.601
Urretxu	2002ko urtarrilaren 28a	6.550
Basauri	2002ko martxoaren 20a	45.085
Ortuella	2002ko maiatzaren 30a	8.684
Guenes	2002ko ekainaren 24a	5.831
Valle de Trápaga-Trapagaran	2002ko abenduaren 30a	12.621
Portugalete	2002ko abenduaren 30a	56.441
Azkoitia	2003ko urtarrilaren 31	10.272

6.3. TAULA Berdintasun Plana duten Udalak eta Foru Aldundiak (jarraipena)

UDALERRIA	PLANA ONETSI DEN DATA	BIZTANLEAK
Abanto eta Zierbena	2003ko otsailaren 17a	9.731
Hernani	2003ko maiatzaren 16a	18.671
Zegama	2003ko ekaina	1.307
Galdakao	2003ko maiatzaren 22a	29.569
Azpeitia	2004ko maiatzaren 6a	13.740
Zarautz	2004ko abuztuaren 31	21.078
Guztira	**40 udalerri**	**1.475. 078**
EAE, GUZTIRA	**250 udalerri**	**2.082.587**
%	**%16**	**%70,82**
FORU ALDUNDIAK		
Arabako Foru Aldundia	1999ko otsailaren 16a	286.387
Bizkaiko Foru Aldundia	2000ko maiatzaren 30a	1.122.637
Gipuzkoako Foru Aldundia	2003ko apirila.	673.563

ITURRIA: EMAKUNDE.

Egun berdintasun-plandun udalerrien portzentajea %16koa da eta udal horiek batera EAEko biztanleriaren %70,82 harturik dute barnean. Hala ere, adierazi behar da ezen plan gehiago oneste hau beharrezkoa dela baina ez dela nahikoa toki mailan berdintasunerako programak benetan eta etengabe abiarazteko.

Berdintasun-plan askoren ebaluazioek erakutsi dutenez, haiek arrakasta izateko funtsezkoa da proposatutako jarduerak bultzatu ahal dituzten langile espezializatuak izatea. Berdintasuneko teknikari edo eragileentzako plazak modu desberdinean sortu dira euskal udalerrietan. Zenbait udalerrik figura horren beharra kontutan hartu dute, baina askotan inoizkako langileak hartu dituzte eta, beroriek ezin izan dute plana garatu eta ezartzen jarraitzerik bermatu.

6.4. TAULA Berdintasunean espezializaturiko teknikari egonkorrak dituzten udalak. 2004

LURRALDE HISTORIKOA	UDALERRIA
ARABA	Vitoria-Gasteiz
BIZKAIA	Bilbao (*)
	Barakaldo
	Basauri
	Berriz
	Ermua
	Ondarroa
GIPUZKOA	Arrasate
	Eibar
	Hernani

ITURRIA: Emakundek emandako datuak abiapuntu hartuta guk egina.

Oharra: Bilboko Udalean plaza onetsirik dago baina ez da orain arte bete.

BERDINTASUN KONTSEILUAK 6.3

Erakundeen esku-harmenari dagokionez, hiritarrek herri politikak garatzen parte hartu eta adostasuna lortzeko dauden estrategia berriak aipatu behar dira nahitaez. Estrategia horiek gauzatzeko, hiritarrek administrazioaren erabakiak hartzen parte hartzea eta itauntzea bideratzeko guneak sortu behar dira bereziki. Hain zuzen ere, berdintasunerako politiken kasuan, emakumeek parte hartu eta botereratzea sarritan

berezko helburua izaten da. Horregatik, parte hartzeko guneak sortzea oso da garrantzitsua gizon eta emakumeen arteko berdintasunerako.

EAEko autonomi mailan 1993az geroztik Emakunde Emakumearen Euskal Erakundeko Kontsulta Batzordea dago, emakume elkarteen arteko komunikazio-markoa ezarri, euskal gizarteko emakumeen eginkizuna eraldatze saihestezina ahalbidetu eta errazten duten proposamenak, kritikak eta ekarpenak egiteko amankomuneko gunea sortu eta emakumeen parteharmen aktiboagoa sustatu eta sustatzen duena. Elkartegintza-mugimenduaren hamabi (lurralde historiko bakoitzeko lau) ordezkarik eta erakundearen beraren bost ordezkarik osatuta dago batzordea.

Lurralde edo foru mailan emakumeek parte hartzeko guneak sortzea oraintsukoagoa da: Arabako Aukera Berdintasunerako Batzordea; eta Gizon eta Emakumeen arteko Berdintasunerako Gunea, Bizkaiko Foru Aldundikoa. Gipuzkoako Foru Aldundiak, aldiz, ez du horrelako gunerik bultzatu. Bizkaiko kasuan, ezaugarri bereiziak dituen eta esku hartzeko hainbat eremutan lan egiten duen taldearen parteharmenezko beste esperientzia bat nabarmendu behar da; Parekatuz Erakunde Sareaz ari gara.

Udal eremuan, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari begira parte hartzeko guneak gehiagotuz joan dira azken urteetan. Egun EAEko 11 udalerrik horrelako organoa dute. Ermua udalerria zentzu horretan aitzindaria izan zen, 1991n Emakumearen Kontseilua sortu baitzuen. Gainerako udalerrietan gehienak azken bost urteetan sortu dira. Haien artean bi hiriburu dira, eta EAEn dauden eta biztanlerik gehien duten udalerrietako bi (Getxo eta Barakaldo). Bilbok, Erkidegoko biztanlerik gehieneko udalerria izan arren, ez du oraingoz horrelako organorik izan, baina egun antzeko gunea eratu eta sendotzen ari da.

Udalerri horiek guztiek berdintasunerako plana onetsirik dute eta gehienek, gainera, antolakuntza-egitura egonkorra dute, gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren alde lan egiten duena.

6.5. TAULA Sexuen arteko berdintasunari buruzko partaidetzazko gunea duten Udalak. 2004

LURRALDE HISTORIKOA	UDALERRIA
ARABA	Vitoria-Gasteiz
BIZKAIA	Barakaldo
	Basauri
	Ermua
	Getxo
	Ondarroa
GIPUZKOA	Donostia
	Arrasate
	Eibar
	Hernani
	Azkoitia

ITURRIA: Martínez Hdez, Eva (2004): "Hiritarrek berdintasunerako politiken inguruan parte hartzeko mekanismoak: EAEko toki administrazioko esperientzia", *Euskadiko VI. Soziologi Biltzarrean.*

7

JARRERAK ETA JOKABIDE POLITIKOA

Gizarte zehatz baten jarrerak eta jokabide politikoa adierazteko adierazle nagusietariko bat bertako biztanleriaren politikarekiko interesa da. EAEko kasuan, Euskobarometro inkestako datuei jarraiki, politika oso edo nahiko interesatzen zaiela esan duten pertsonarik gehienak gizonezkoak izan dira (%56 inguru). Joera alderantzizkoa da politika urriki interesatzen zaiela edo batere interesatzen ez zaiela azaldu dutenen kategorietan: emakumeak %53,3 eta %56,3 dira, hurrenez hurren.

7.1. GRAFIKOA Politikarekiko interesa, sexuaren arabera (2004). Portzentaje horizontalak

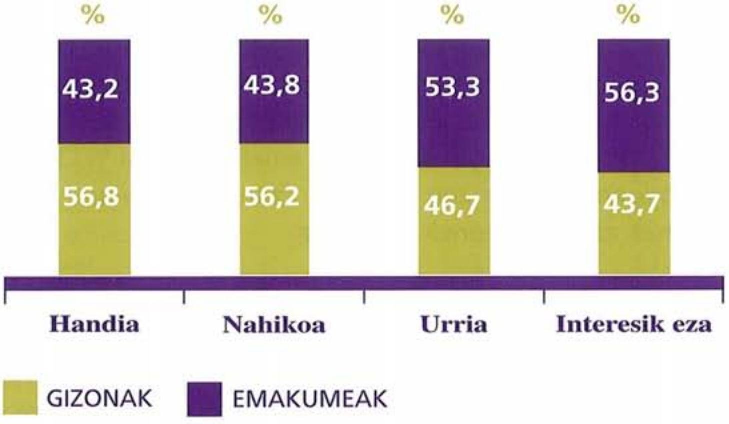

ITURRIA: Euskobarometro inkesta, 2004ko maiatzekoa.

Datuok adin-taldetan banakatzen baditugu, politika oso edo nahiko interesatzen zaiela esan duten gizonen proportzioa, orokorrean, adin-taldeetan orotan, emakumeena baino handiagoa dela ikus dezakegu. Politika nahiko interesatzearen kategorian are handiagoak dira ezberdintasunak: kategoria horretan gizonen portzentajeak %35etik gorakoak dira adin-talde ia guztietan, eta emakumeenak askoz txikiagoak ditugu.

7.1. TAULA Politikarekiko interesa, sexuaren eta adinaren arabera (2004). Portzentaje bertikalak

	EMAKUMEAK					GIZONAK				
ADINA	18-24	25-34	35-49	50-64	>65	18-24	25-34	35-49	50-64	>65
Handia	5,6	4,3	9,1	2,6	5,8	8,6	5,4	10,0	8,4	3,5
Nahikoa	33,6	25,5	25,0	33,2	22,5	30,2	38,2	37,4	35,8	33,1
Urria	40,5	46,7	43,7	36,8	37,6	38,1	38,7	33,0	34,6	38,7
Interesik eza	20,7	23,4	22,2	27,4	34,1	22,9	17,7	19,6	21,2	24,6
GUZTIRA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

ITURRIA: Euskobarometroa, 2004ko ekaina.

Alderdiekiko identifikazioari dagokionez, Euskal Soziometroaren emaitzek ez dute inkesta egin zaien pertsonen sexuari dagokioneko ezberdintasun handirik agertzen. Adieraztekoa denez, hiru puntuko aldea dago PSErekin eta Ezker Abertzalearekin bat egiten duten pertsonen portzentajeetan: %16 emakumek eta %13 gizonek uste dute ezen PSE dela ondoen ordezkatzen dituena. Ezker abertzaleari buruz gauza bera 100eko 6 emakumek eta %9 gizonek uste dute.

7.2. TAULA "Ni bezalako jendearen ideiak ondoen ordezkatzen dituen alderdia", sexuaren arabera. Portzentaje bertikalak.

	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
PNV	25	26	24
PSE-EE	15	16	13
PP	9	9	10
IU-EB	8	7	9
Ezker Abertzalea	7	6	9
EA	4	4	5
Aralar	3	3	4
UA	0	0	0
Denok berdinak	2	2	2
Bat ere ez.	20	21	19
ED/EE	6	7	6
GUZTIRA	**100**	**100**	**100**

ITURRIA: Soziologi Prospekzioetarako Kabinetea. Euskal Soziometroa, 24. 2004ko apirila.

Lider politikoei buruzko balorazioak ez du orokorrean sexuaren araberako ezberdintasun handirik agertzen. Horrela, ondoen ikusitako liderra, eta, baita, "nahikoa" gainditu duen bakarra, Juan José Ibarretxe lehendakaria da, batez beste emakumeek 5,3ko nota eta gizonek 5,2ko nota eman diotena. Emakumeek, orokorrean, liderrentzako puntuazio altuagoak agertzen dituzte, hiru lider salbuespen dituztelarik: Patxi Zabaleta, Gaspar Llamazares eta Arnaldo Otegi. Beraien salbuespenezko liderrontzako kalifikazioak gizonek emandakoak baino hiru eta lau hamarren gutxiagokoak dira.

7.3. TAULA Lider politikoei buruzko balorazioa, 0tik 10erako eskalakoa. Sexuaren araberako batezbestekoak

	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
Juan José Ibarretxe	5,3	5,3	5,2
Josu Jon Imaz	4,7	4,8	4,7
Begoña Errazti	4,0	4,1	3,9
Javier Madrazo	4,0	4,0	4,0
Patxi Zabaleta	3,7	3,5	3,8
Gaspar Llamazares	3,4	3,3	3,6
Patxi López	3,1	3,1	3,1
José Luis R. Zapatero	3,1	3,2	3,1
Arnaldo Otegi	2,6	2,4	2,8
José María Aznar	2,0	2,0	1,9
Mariano Rajoy	2,0	2,0	1,9
Carlos Iturgaitz	1,7	1,8	1,6
Enriqueta Benito	1,5	1,5	1,5

ITURRIA: Soziologi Prospekzioetarako Kabinetea. Euskal Soziometroa, 24. 2004ko apirila.

2004ko martxoko hauteskundeen ostean finkaturiko Estatuko gobernuak izan behar dituen lehentasunei dagokienean, gizon eta emakumeak elkarrekin bat datoz: lehenik, gehienak enpleguak kezkatzen ditu, eta, bigarrenik, etxebizitzak. Gizon eta emakumeen arteko aldeak gehien jota bi puntukoak dira, baina honako salbuespen argi eta esanguratsu hau ikus daiteke: emakumeen %45en ustetan, emakumeen kontrako

indarkeriak gobernuaren lehentasunezko gaia izan beharko luke. Hori uste duten gizonen portzentajea txikiagoa da, %28koa.

7.4. TAULA "Espainiako Gobernu berriak lehentasuna eman behar dien gaiak", sexuaren arabera. Portzentaje bertikalak

	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
Guztientzako lana	68	67	68
Erosteko moduko etxebizitzak	56	55	57
Euskal arazoa	45	45	45
Emakumeen kontrako indarkeria	36	45	28
Giza eskubideekiko errespetua	28	27	28
Hezkuntza eta Osasuna	18	18	18
Oposizioarekiko elkarrizketa	12	11	13
Ekonomi garapena	10	8	12
Ingurumena	8	7	9
Estatuko kulturak eta hizkuntzak	6	5	7
Espainiako batasuna bermatzea	3	2	3
Bestelakoak	2	2	2
ED/EE	8	7	9

ITURRIA: Soziologi Prospekzioetarako Kabinetea. Euskal Soziometroa, 24. 2004ko apirila.

Elkartegintza bide garrantzitsua da hiritarrek gizartean eta politikan parte har dezaten. Bertan ere joera ezberdinak agertzen dituzte gizon eta emakumeek. Elkartegintza mundua errealitate jori eta askotarikoa da, oso talde ezberdinek osatua. Hala ere, gizonek askoz elkartekidetasun-indize altuagoak agertzen dituzte kasu ia guztietan.

EAEko kasu zehatzean, gehienak gizonak dira elkarte askotan. Gizonentzako eremuen artean honakook nabarmentzen dira: kirol elkarteak, alderdi politikoak eta sindikatuak.

7.5. TAULA 16na urteko edo 16na urtetik gorako biztanleak, elkartekidetasuna kontutan hartuta, sexuaren arabera (portzentaje bertikalak)

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
KIROL ELKARTEAK			
Kide da	15,2	21,9	9,0
Ez da kide	84,8	78,1	91,0
ELKARTE EKOLOGISTAK			
Kide da	1,0	1,2	0,8
Ez da kide	99,0	98,8	99,2
GASTRONOMIA ELKARTEAK			
Kide da	3,3	5,7	1,1
Ez da kide	96,7	94,3	98,9
KULTURA ELKARTEAK			
Kide da	5,9	6,4	5,4
Ez da kide	94,1	93,6	94,6
EMAKUMEEN ELKARTEAK			
Kide da	1,2	0,1	2,2
Ez da kide	98,8	99,9	97,8
LANBIDE ELKARTEAK			
Kide da	3,4	4,1	2,7
Ez da kide	96,6	95,9	97,3
ALDERDI POLITIKOAK/SINDIKATUAK			
Kide da	6,9	10,6	3,4
Ez da kide	93,1	89,4	96,6
BESTE TALDE BATZUK			
Kide da	6,6	5,8	7,3
Ez da kide	93,4	94,2	92,7

ITURRIA: Eustat, Bizi-baldintzen gaineko 1999ko Inkesta.

EAEko biztanleriak hiritarrek parte hartzeko erabilitako denbora adierazle interesgarria da, Denbora Aurrekontuen Inkestak arestian aztertua. Pertsona parte-hartzaileen artean batez beste gizonek ordu 1 eta 36 minutu ematen dute egunean hiritarren parteharmenean interesik gabe, eta emakumeek 57 minutu. Gizonek eta emakumeek erakundeen bitartezko interesik gabeko lanean batez beste emandako denbora antzekoa da baina alde txikiak daude asteko egunaren arabera. Aitzitik, emakumeak

erakunde bitartezko lana deiturikoan nabarmentzen dira eta bertan batez beste ordu 1 eta 17 minutu ematen dute; eta gizonek, 37 minutu. Azken kategoria bi horien arteko ezberdintasunak handiak dira: erakundeko interesik gabeko lana deituriko kategorian sarturik erakundearen barruko barne motako borondatezko atazak daude, eta erakunde bidezko lana deituriko kategoriak kanpoko proiekzioko boluntarioak dakartza berekin, eta erakundearen jarduerari onura ateratzen dioten pertsonei zuzeneko arreta ematekoak.

7.6. TAULA Biztanle parte-hartzaileek hiritarrek zenbait lanez parte hartzeko emandako batezbesteko orduak. 2002-2003

		PARTE-HARTZAILEKO BATEZBESTEKO DENBORA		
		GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Hiritarren interesik gabeko parteharmena eta laguntzak				
	Guztira	**1:21**	**1:36**	**0:57**
	Astelehen-osteguna	1:21	1:32	0:48
	Ostirala	1:23	1:18	1:27
	Larunbata	2:33	2:54	1:39
	Igandea	0:40	0:43	0:37
Erakundeko interesik gabeko lana				
	Guztira	**2:29**	**2:29**	**2:29**
	Astelehen-osteguna	2:03	2:13	1:20
	Ostirala	1:58	1:49	2:40
	Larunbata	6:50	7:53	4:59
	Igandea	2:27	2:00	2:37
Erakunde bitartezko lana (pertsona hartzaileekiko zuzeneko lana)				
	Guztira	**1:13**	**0:37**	**1:17**
	Astelehen-osteguna	1:16	0:00	1:16
	Ostirala	1:08	0:50	1:20
	Larunbata	0:43	0:15	1:15
	Igandea	****	****	****

ITURRIA: EUSTAT Denborari buruzko Aurrekontuen gaineko 2003ko Inkesta.

EAEn erregistraturik guztira 12.916 elkarte daude. Beraietarik 286 bakarrik dira emakume elkarteak, hau da, guztirakoaren %2,2. Elkarteon helburuak kontutan harturik, elkarteotarik gehienak (232, hau da, emakume elkarteen %81,11) "emakumea sustatzeko" kategorian daude, hau da, emakumeen bizi-kalitatea hobetzea bilatzen dute. Hurrengo kategoria talde feministei dagokie. Horrelako 36 talde daude EAEn, emakume elkarteen %12,59 direla.

7.7. TAULA Lurralde Historiko bakoitzean erregistraturiko emakume elkarteen kopurua, elkarte motaka (2000)

	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
Emakumea sustatzea	232	48	112	72
Talde feministak	36	8	16	12
Ama ezkongeak	4	-	4	-
Etxeko andreak	14	3	10	1
Emakume elkarteak guztira	**286**	**59**	**142**	**85**
Mota orotako elkarteak guztira	**12.916**	**2.202**	**6.449**	**4.265**

ITURRIA: Elkarteen Erregistroa (2000). Justizi, Lan eta Gizarte Segurantza Saila. Eusko Jaurlaritza.

Azkenik, euskal gizartean nabarmen finkatu diren elkarteak dira garapenerako gobernuz kanpoko erakundeak (GGKEak). Eremu horretan emakumeen proportzioa handiagoa da kontrataturiko pertsonen kopuruan eta, batez ere, boluntarioen artean. Emakume boluntarioen kopurua gizonenaren bikoitza da.

7.8 TAULA **Garapenerako Gobernuz Kanpoko Erakundeetan (GGKEetan) elkarlanean aktiboki ari diren gizon eta emakumeak**

	EMAKUMEAK	%	GIZONAK	%	EMAKUMEAK/ GIZONAK
Kontratatuak	59	3,7	50	5,8	1,2
Aldi baterakoak	12	0,7	4	0,5	3,0
Lankideak	102	6,3	103	12,0	0,9
Boluntarioak	1.443	89,3	700	81,7	2,1
GUZTIRA	**1.616**	**100,0**	**857**	**100,0**	**1,9**

ITURRIA: Murguialday, Clara; Del Río, Amaia, Anitua, Estibalitz eta Maoño, Cristina (2000): Euskal GGKEetako genero-perspektibak. Emakume eta Garapen mintegia.

8

SEXUEN ARTEKO BERDINTASUNARI BURUZKO IRITZI PUBLIKOA

Eusko Jaurlaritzak azterketa 2004an egin zuen. Bertan zehazki jaso nahi zituen gaiari buruzko gizarte jarrerak (EAEko biztanleen iritziak, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzkoak). Azterketa horren emaitzek erakusten dutenez, gizon baino emakume gehiagok uste dute ezen erakundeek sexuen arteko berdintasunaren alde jardun behar dutela. Hasteko, gai honi emandako garrantzia handiagoa da emakumeen artean: emakumeen ia erdien ustez (%49ren ustez), berdintasuna garrantzitsua da, eta gizonen %38ren iritzitan. Aldea ikasketa maila guztietako pertsonengan mantendu da, baina garrantzia maila igo ahala handitu da.

8.1. TAULA Gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren garrantzia, sexuaren eta ikasketa mailaren arabera. Portzentaje bertikalak

	GUZTIRA	EMAKUMEAK	IKASKETARIK GABEKOAK	LEHEN MAIL.	BIG. MAIL.	GOIK.	GIZONAK	IKASKETARIK GABEKOAK	LEHEN MAIL.	BIG. MAIL.	GOIK.
Handia	43	49	44	44	52	59	38	28	34	37	48
Nahikoa	38	37	32	41	35	33	39	41	36	42	38
Urria	14	11	15	12	11	6	16	20	20	17	9
Garrantzirik ez	4	2	6	3	2	0	5	10	8	2	4
ED/EE	1	1	2	1	0	2	2	1	2	2	1
GUZTIRA	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

ITURRIA: Prospekzioetarako Kabinetea. EAEko biztanleen iritziak, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzkoak. 2004ko martxoa.

Bizitza publikoan berdintasuna lortzeko jarduketa zehatzei ondo deritzete inkesta egin zaien pertsonarik gehienek, gizon baino emakume gehiagok baina: emakumeetarik %94 oso ados edo ados daude herri komunikabideek berdintasunaren alde jardun beharrarekin, eta %87k gizonek eta emakumeek politikan antzeko partea hartzea bermatzeko neurriak hartu beharraren inguruko beren adostasuna azaldu dute. Gizonei dagozkien portzentajeak %91koa eta %83koa dira, hurrenez hurren. Sexu bietan, adinak gora egin ahala urriagoa da azaldutako neurriekiko adostasun maila.

8.2. TAULA Bizitza publikoko berdintasunaren aldeko neurriekiko adostasun maila, sexuaren eta adinaren araberakoa. Portzentaje bertikalak

	GUZT.	EMAKUMEAK	15-17 urte	18-29 urte	30-45 urte	46-64 urte	65 edo gehiago	GIZONAK	15-17 urte	18-29 urte	30-45 urte	46-64 urte	65 edo gehiago
Herri komunikabideek gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren alde jardun behar dute													
Oso ados edo ados	93	94	96	96	96	95	90	91	90	95	92	88	85
Ez bata ez bestea	4	3	1	3	3	2	6	6	3	3	4	7	10
Ados ez edo batere ados ez	1	0	0	0	0	1	0	1	2	0	2	1	2
ED/EE	2	2	3	1	1	2	5	3	5	2	2	3	4
Gizonek eta emakumeek politikan antzeko partea hartzea bermatzeko neurriak hartu beharra dago													
Oso ados edo ados	85	87	92	90	87	87	80	83	86	87	82	83	76
Ez bata ez bestea	9	8	3	6	7	9	11	10	5	9	8	11	15
Ados ez edo batere ados ez	4	3	1	3	4	2	3	5	4	2	9	4	4
ED/EE	3	3	4	2	3	2	6	2	6	2	1	2	5
GUZTIRA	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

ITURRIA: Soziologi Prospekzioetarako Kabinetea. EAEko biztanleen iritziak, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzkoak. 2004ko martxoa.

Lan-eremuko berdintasunaren alde jarduteko hainbat neurrirekiko adostasun mailak antzeko joerak agertzen ditu sexuari eta adinari dagokienean. Emakumeetarik %95 eta gizonetarik %90 oso ados edo ados daude enpresek berdintasunerako neurriak hartu beharrarekin. Antzeko moduan, emakumeetarik %94 eta gizonetarik %92 ados daude Administrazioak emakumeen alokairu-bazterketa zuzentzeko lanean hertsikiago jardun beharrarekin. Portzentajeak urruntxoagoak dira emakumeek pertsonak zaintzeko lanengatik enplegua izateko arazorik ez izateko lege eta kontrol gehiagok egon beharko luketelako ideiaren aurrean: emakumeetarik %92 eta gizonetarik %86 ados daude baieztapen horrekin.

8.3. TAULA Lan-eremuko berdintasunaren aldeko neurriekiko adostasun maila, sexuaren eta adinaren araberakoa. Portzentaje bertikalak

	GUZT.	EMAKUMEAK	15-17 urte	18-29 urte	30-45 urte	46-64 urte	65 edo gehiago	GIZONAK	15-17 urte	18-29 urte	30-45 urte	46-64 urte	65 edo gehiago
Enpresek gizon eta emakumeen arteko berdintasunerako neurriak abiarazi beharko lituzkete													
Oso ados edo ados	93	95	93	96	97	97	90	90	88	95	93	88	83
Ez bata ez bestea	4	2	2	2	2	2	2	6	6	3	4	8	10
Ados ez edo batere ados ez	1	0	0	1	1	0	0	2	3	2	2	1	2
ED/EE	2	2	5	1	1	1	7	2	4	1	1	3	5
Herri Administrazioak gizon eta emakumeen arteko lanpostu berdinetako alokairu-aldeak zuzentzeko lanean hertsikiago jardun behar dute													
Oso ados edo ados	93	94	91	98	97	95	85	92	86	95	95	92	85
Ez bata ez bestea	3	2	4	1	2	1	5	5	7	2	4	5	8
Ados ez edo batere ados ez	1	0	0	0	0	0	1	1	2	1	1	1	1
ED/EE	3	4	5	1	1	3	10	3	6	2	0	2	6
Emakumeek seme-alabak eta adineko pertsonak zaintzeagatik lana lortu eta mantentzeko arazorik ez izateko lege zorrotzak eta kontrol gehiago egon behar dute													
Oso ados edo ados	89	92	83	95	94	93	87	86	84	87	88	87	81
Ez bata ez bestea	6	4	11	3	4	4	2	8	8	8	8	7	11
Ados ez edo batere ados ez	2	1	0	1	0	1	1	2	3	3	2	2	1
ED/EE	3	3	5	1	2	2	9	3	5	2	2	4	6
GUZTIRA	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

ITURRIA: Soziologi Prospekzioetarako Kabinetea. EAEko biztanleen iritziak, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzkoak. 2004ko martxoa.

Azkenik, Euskadin gizon eta emakumeen arteko berdintasunerako legea behar dela uste dute gehienek: inkesta egin zaien %81 pertsonak aipatu legearen beharra dakusate. Inkesta horren emaitzek ere gizon eta emakumeen arteko ezberdintasunak era-

kutsi dituzte: emakumeetarik %85en iritziz, legea beharrezkoa da, eta gizonetarik %77ren aburuz.

8.4. TAULA Gizon eta emakumeen arteko Berdintasunerako Legearen beharra Euskadin. Portzentaje bertikalak

	GUZTIRA	EMAKUMEAK	GIZONAK
Bai	81	85	77
Ez	8	6	11
ED/EE	11	10	12
GUZTIRA	**100**	**100**	**100**

ITURRIA: Soziologi Prospekzioetarako Kabinetea. EAEko biztanleen iritziak, gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzkoak. 2004ko martxoa.